

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
3

betreft
Geactualiseerde ledenbrief Wmo
2015, Modelverordening en
Modelbesluit

ons kenmerk
ECSD/
U201401725 Lbr.
14/062a

datum
15 oktober 2014

Samenvatting

In deze geactualiseerde ledenbrief bespreken wij de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, die op 18 juli 2014 in het Staatsblad is geplaatst (Stb. 2014, nr. 280); de hierbij gaande Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015, die daarop is gebaseerd; het concept Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, dat ter advisering voorligt bij de Raad van State; en het eveneens hierbij gaande Modelbesluit maatschappelijk ondersteuning 2015. De ledenbrief bevat een bijlage met veel gestelde vragen en antwoorden.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
3

betreft

Geactualiseerde ledenbrief
Wmo 2015, Modelverordening
en Modelbesluit

ons kenmerk

ECSD/U201401725
Lbr. 14/062a

datum

15 oktober 2014

Geacht college en gemeenteraad,

Algemeen

1. Aanleiding

Voor u ligt de definitieve Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna te noemen: Modelverordening) en het definitieve Modelbesluit maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna te noemen: Modelbesluit). De Modelverordening is gebaseerd op de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 die op 18 juli 2014 in het Staatsblad (2014, nr. 280; Kamerstuknr. 33841) is geplaatst.

Het Modelbesluit is gebaseerd op het concept Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (hierna: Uitvoeringsbesluit 2015), dat ter advisering voorligt bij de Raad van State. Na ontvangst van dit advies zal het Rijk het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 publiceren.

Deze Modelverordening en dit Modelbesluit vervangen de Modelverordening Wmo en het Modelbesluit van eind 2010 die zijn gebaseerd op de huidige Wmo.

In vergelijking met de concept Modelverordening die de VNG in april van dit jaar heeft gepubliceerd, zijn de volgende artikelen in de definitieve Modelverordening gewijzigd:

Artikel 5 Het Gesprek; redactionele wijziging.

Artikel 8 Criteria voor een maatwerkvoorziening; redactionele wijziging en wijziging artikelsgewijze toelichting.

Artikel 11 Regels voor het PGB; inhoudelijke wijziging en wijziging artikelsgewijze toelichting.

Artikel 12 Regels voor bijdrage in de kosten van maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen; inhoudelijke wijziging en wijziging artikelsgewijze toelichting.

Artikel 17 Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen; inhoudelijke wijziging en wijziging artikelsgewijze toelichting.

Artikel 21 Betrekken van ingezetenen bij het beleid; inhoudelijke wijziging en wijziging van de artikelsgewijze toelichting.

De VNG is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de Wmo 2015. Voor de VNG-reactie op het wetsvoorstel Wmo 2015 verwijzen wij naar:

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/decentralisatie-awbz/brieven/vng-reactie-op-wetsvoorstel-wmo-2015>.

Mede daardoor en door de actieve lobby die de VNG in de richting van de Tweede Kamer heeft gevoerd, is de wet op een aantal punten ten gunste van gemeenten verbeterd. Als gevolg van het zorgakkoord van 19 april 2014 zijn de bezuinigingen op de Wmo verzacht. Meer informatie: (http://www.vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2014/364302-120176-dmo.pdf).

De huidige modelbeleidsregels zijn door de Wmo 2015 eveneens achterhaald. De Wmo 2015 en de procesmatige insteek van de nieuwe modelverordening bieden weinig aangrijpingspunten voor de VNG om modelbeleidsregels te formuleren. Wij realiseren ons dat hieraan bij gemeenten wel behoefte bestaat. Daarom hebben we een bijlage aan deze ledenbrief toegevoegd met de titel "De reikwijdte van de gemeentelijke verantwoordelijkheid in de Wmo 2015". In deze bijlage, die informatief van aard is en geen juridische status heeft, bieden we een samenvattend overzicht van de stand van de Wmo-jurisprudentie tot nu toe en de huidige AWBZ-praktijk met betrekking tot de nieuwe taken die naar gemeenten gaan. Toekomstige jurisprudentie zal de grenzen van de gemeentelijke verantwoordelijkheid verder moeten bepalen. Verder wijzen wij u op de handreiking van het Transitiebureau Wmo over cliëntprofielen. Deze bevat concrete en herkenbare beschrijvingen van cliënten die gemeenten kunnen gebruiken bij het opstellen van de beleidsregels en bij het inrichten van de toegang. Meer informatie: <http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Handreiking%20clientgroepen%20extramurale%20bgeleiding.pdf>.

Bij de Modelverordening en het Modelbesluit hoort een korte algemene toelichting, een artikelsgewijze toelichting en deze uitgebreide ledenbrief. In de ledenbrief wordt achtereenvolgens ingegaan op:

1. Aanleiding.
2. Wijze van totstandkoming van de Modelverordening; van concept naar eindversie.
3. Implementatie handleiding Modelverordening en Modelbesluit.
4. De belangrijkste wijzigingen in de Wmo 2015 ten opzichte van de huidige Wmo.
5. Onderwerpen uit de Wmo 2015 die in het Wmo beleidsplan aandacht moeten krijgen.
6. Onderwerpen uit de Wmo 2015 die in het beleidsplan én in de verordening moeten terugkomen.
7. Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en toelichting op de onderwerpen in het Modelbesluit.
8. Relatie Wmo 2015 met de Wet langdurige zorg (Wlz), de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet Publieke Gezondheid.

9. Invoerings-, handhavings- en uitvoeringsaspecten van de Wmo 2015.
10. Financiële gevolgen van de Wmo 2015.

Bijlage I	Geschiedenis van het traject van de Wmo 2015.
Bijlage II	De reikwijdte van de gemeentelijke verantwoordelijkheid in de Wmo 2015.
Bijlage III	Veel gestelde vragen en antwoorden over de Modelverordening en het Besluit.

2. Wijze van totstandkoming van de Modelverordening

De Modelverordening is ontwikkeld in samenwerking met gemeenten en cliëntenorganisaties. In de periode van augustus 2013 tot februari 2014 hebben twee door de VNG ingestelde klankbordgroepen meegedacht in het proces en de verschillende concepten becommentarieerd. Eén klankbordgroep bestond uit gemeenten, de ander uit cliëntenorganisaties. Alle opmerkingen zijn verzameld, gewogen en waar mogelijk verwerkt in de Modelverordening.

We hebben ervoor gekozen de Modelverordeningen voor de Wmo 2015 en de Jeugdwet waar mogelijk in één traject te ontwikkelen. De beide klankbordgroepen hebben gereageerd op beide Modelverordeningen. Het doel daarvan was de beide verordeningen zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten voor wat betreft doelstelling, inhoud en structuur.

Gelet op de verschillen tussen de Wmo 2015 en de Jeugdwet qua inhoud, sturing en planning van het wetgevingsproces, acht de VNG het op dit moment niet opportuun te komen tot één verordening voor de Jeugdwet en de Wmo 2015. Voor de toekomst sluiten we deze mogelijkheid niet uit.

In de Modelverordening is het gedachtegoed van het VNG-ondersteuningsproject 'De Kanteling' en de jurisprudentie op basis van de huidige Wmo verwerkt.

De Modelverordening is besproken in de VNG-commissie Gezondheid en Welzijn van 7 maart en de subcommissie Gemeenterecht van 3 april 2014.

Medio april is de Modelverordening als concept verstuurd naar de leden, samen met een uitgebreide ledenbrief. In mei, juni en september zijn 6 regionale VNG-bijeenkomsten gehouden over de Modelverordeningen Jeugd en Wmo. Voorts is de VNG een discussieforum voor leden over de Modelverordeningen gestart. Ook zijn er vele vragen over de Modelverordening aan de VNG gesteld. Dit heeft geleid tot een bijgestelde Modelverordening.

3. Implementatiehandleiding

3.1 Modelverordening

Algemeen: De Modelverordening kent een aantal bepalingen die als 'facultatief' zijn aangemerkt (deze zijn te herkennen aan de cursieve tekst). Uiteraard is het gehele model in zekere zin facultatief. Facultatief zoals aangeduid in het model betekent dat de keuze om die onderdelen in het model op te nemen een bewuste keuze van een individuele gemeente dient te zijn. Hierbij is er in het model voor gezorgd dat gemeenten door het niet overnemen van deze bepalingen niet in de problemen komen met de Wmo 2015, voor zover deze gemeenten verplicht bepaalde zaken te regelen. Daarnaast is er in het model voor gezorgd dat met het niet overnemen van de facultatieve bepalingen de systematiek van de verordening niet doorbroken wordt. Gemeenten die ervoor kiezen om andere bepalingen dan de facultatieve bepalingen niet over te nemen, deze in gewijzigde vorm over te nemen of deze aan te vullen, zullen er zelf scherp op moeten zijn dat deze keuzes zowel in lijn zijn met de Wmo 2015 als dat deze stroken met de systematiek van de bepalingen die wel overgenomen worden. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, kan het noodzakelijk zijn om artikelen of artikelleden te vernummern. Verder is de toelichting grotendeels zo opgesteld dat gemeenten

deze kunnen overnemen als ze ook de bepaling waar deze bij hoort overnemen. Afhankelijk van de gemaakte keuzes zullen dus ook bepaalde onderdelen van de toelichting wel of juist niet geschikt zijn voor overname. Toelichting bij facultatieve bepalingen is eveneens als facultatief aangemerkt (lees: cursief gemaakt).

Aanhef: De Wmo 2015 kent enkele verordenende bevoegdheden waaraan verplicht uitvoering gegeven dient te worden (te weten: de artikelen 2.1.3, eerste tot en met vierde lid, 2.1.4, derde en zevende lid, 2.1.6 en 2.6.6, eerste lid), daarnaast zijn er enkele verordenende bevoegdheden waaraan uitvoering gegeven kan worden (te weten: de artikelen 2.1.4, eerste en tweede lid, 2.1.5, eerste lid, 2.1.7 en 2.3.6, vierde lid). In de aanhef, na gelet op, dienen enkel die artikelen vermeld te worden waar in de verordening uitvoering aan wordt gegeven.

Artikel 1. Begripsbepalingen: De begripsbepaling voor 'gesprek' en 'melding' dienen enkel overgenomen te worden als de procedurebepalingen in de verordening worden vastgelegd. Zie daarover hieronder bij artikel 2.

Artikel 2 (tot en met 7). Procedureregels: Op grond van artikel 2.1.3, tweede lid, onder a, van de Wmo 2015 moeten gemeenten onder meer regelen op welke wijze wordt vastgesteld of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt. Ter uitvoering hiervan zijn twee varianten uitgewerkt.

-Variant A: De raad delegeert het vaststellen van de procedure volledig aan het college.

Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft. Wel is het zo dat de Wmo 2015 zelf – in de artikelen 2.3.1 tot en met 2.3.5 – al de nodige zaken regelt, waar bij het opstellen van de nadere regeling rekenschap gegeven moet worden. Ook als het college de procedure vaststelt, ligt een inhoudelijke regeling in lijn met variant B naar ons idee voor de hand.

-Variant B: De raad legt de procedure zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van een bestendige procedure. Doordat de procedure in de verordening van de raad vastgelegd wordt, kent variant B meerdere artikelen (2 tot en met 7). Als voor variant B gekozen wordt, dan wordt de raad tevens voor de keuze gesteld of de betreffende facultatieve procesbepalingen worden overgenomen (te weten: de artikelen 2, derde lid, 3, 4, tweede, derde (deels) en vierde lid, en 7, eerste lid, tweede volzin, en tweede lid), voor welke variant in artikel 6 gekozen wordt en welke termijnen in artikel 6 gehanteerd worden. Met uitzondering van artikel 7 kan kortweg opgemerkt worden dat deze bepalingen als facultatief zijn aangemerkt vanwege het feit dat ze inhoudelijk niets toevoegen aan de regeling van deze onderwerpen in de Wmo 2015. Een reden om het desondanks toch op te nemen, kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten en plichten van de cliënt.

Let op! Met betrekking tot de mogelijkheid om verordenende bevoegdheden te delegeren aan het college kan nog het volgende opgemerkt worden. De mogelijkheid om op grond van artikel 156 van de Gemeentewet verordenende bevoegdheden te delegeren aan het college is ruim,

doch niet onbeperkt. Nu de Wmo 2015 geen expliciete aanknopingspunten bevat voor de beoordeling of delegatie is toegestaan, geldt de maatstaf van artikel 156. Dat wil zeggen, het mag, tenzij dit in strijd zou zijn met de aard van de bevoegdheid. Bij de beoordeling hiervan kan ook het stelsel van de Wmo 2015 een rol spelen. Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel heeft de regering te kennen gegeven eraan te hechten dat gemeenteraden bij het opstellen van de verordeningen de kaderstellende rol ten volle benutten en de inwoners bij de totstandkoming van het lokale beleidskader actief betrekken, dat ook de verantwoording over het gevoerde beleid de aandacht vraagt van de gemeenteraden en dat met het delegeren van bevoegdheden aan het college dan ook naar het oordeel van de regering terughoudend omgegaan dient te worden. De voorgestelde varianten zijn na overleg met de ministeries van BZK en VWS tot stand gekomen. Natuurlijk kunnen wij geen 100% zekerheid bieden; het is uiteindelijk aan de rechter om een eindoordeel uit te spreken.

Artikel 7. Aanvraag: Als het wenselijk wordt geacht dat alle aanvragen ingediend worden via een door het college vastgesteld formulier, dan dient aan het eerste lid de tweede volzin toegevoegd te worden. Een voordeel van het werken met een formulier is dat aanvragen die langs andere weg binnenkomen niet in behandeling genomen hoeven te worden. Dit kan gelijk ook het nadeel zijn. Ook als er gekozen wordt om wel met een formulier te werken, kan er nog bepaald worden dat een aanvraag (daarnaast) gedaan kan worden door een ondertekend gespreksverslag aan te merken als aanvraag (tweede lid).

Artikel 8. Criteria voor een maatwerkvoorziening: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Wmo 2015. Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten en plichten van de cliënt.

Het derde lid is als facultatief aangemerkt omdat het niet noodzakelijk is en tevens omdat met betrekking tot het daarin opgenomen criterium 'voorzienbaarheid' in de jurisprudentie nog geen duidelijkheid is. Het begrip is vooral van toepassing op ouderen die een Wmo-voorziening aanvragen. Een oudere die een aantal jaren ingeschreven staat voor een appartement of serviceflat en op het moment van verhuizing een verhuiskostenvergoeding op grond van de Wmo aanvraagt, had deze verhuizing kunnen zien aankomen en daarvoor kunnen reserveren. Mogelijk geldt het criterium ook voor de aanvragen voor huishoudelijke hulp en bepaalde woningaanpassingen. Bij het ouder worden mag van mensen gevraagd worden dat zij anticiperen op beperkingen die te maken hebben met ouderdom en daarvoor reserveren. Gemeenten die het criterium voorzienbaarheid bij de afweging willen betrekken zullen zich bewust moeten zijn van deze onduidelijkheid.

Artikel 9. Advisering: Deze bepaling is als facultatief aangemerkt omdat de Wmo 2015 hiertoe niet verplicht en het goed denkbaar is dat het proces van hulpvraag tot beslissing mogelijk is zonder externe advisering. Desondanks lijkt de mogelijkheid om advies aan te vragen in ieder geval opportuun omdat het onderdeel kan zijn van het verplichte zorgvuldige

onderzoek. Om van de bevoegdheid gebruik te kunnen maken, zal het college vervolgens één of meer adviesinstanties aan moeten wijzen.

Artikel 10. Inhoud beschikking: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Wmo 2015. Een reden om het desondanks toch op te nemen, kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten van de cliënt.

Artikel 11. Regels voor pgb: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Wmo 2015 (zie artikel 2.3.6). Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van het proces en de rechten en plichten van de cliënt.

Op grond van artikel 2.1.3, tweede lid, onder b, van de Wmo 2015 moeten gemeenten regelen op welke wijze de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld. Ter uitvoering hiervan zijn twee varianten uitgewerkt.

-Variant A: De raad legt de wijze zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van een bestendige handelingswijze. Nadeel is dat er minder snel ingespeeld kan worden op voortschrijdend inzicht.

-Variant B: De raad delegeert het vaststellen van de procedure volledig aan het college. Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft.

Op grond van artikel 2.3.6, vierde lid, van de Wmo 2015 kunnen gemeenten bepalen onder welke voorwaarden de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de ondersteuning kan inkopen van een persoon die behoort tot het sociaal netwerk. Gemeenten hoeven dit echter niet te doen. Desondanks is de regeling van dit onderwerp niet als facultatief aangemerkt. Dit omdat niet goed denkbaar is dat gemeenten geen voorwaarden zullen stellen gelet op de taakstelling van de wet. Immers, als een gemeente afziet van een regeling, dan gelden er geen nadere voorwaarden voor het inkopen van de ondersteuning van een persoon die behoort tot het sociaal netwerk. Er zijn twee varianten uitgewerkt:

-Variant AA: De raad legt de voorwaarden zelf vast in de verordening. Voordeel hiervan is dat de regeling minder snel aangepast zal worden, waardoor burgers uit kunnen gaan van bestendige voorwaarden. Nadeel is dat er minder snel ingespeeld kan worden op voortschrijdend inzicht. In het zesde lid, onder a, dient er tevens een keuze gemaakt te worden tussen twee mogelijke invullingen.

-Variant BB: De raad delegeert het vaststellen van de voorwaarden volledig aan het college. Voordeel van deze variant is dat de procedure sneller gewijzigd kan worden. Nadeel is dat de raad hier verder weinig directe controle over heeft.

Artikel 12. Regels voor bijdrage in de kosten van maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen:

Artikel 14. Meldingsregeling calamiteiten en geweld: Dit artikel betreft een uitwerking van de verordeningsplicht die in het oorspronkelijke wetsvoorstel in artikel 2.1.3, tweede lid, onder f, was opgenomen en waarin werd bepaald dat in de verordening in ieder geval bepaald diende te worden welke eisen gelden voor het melden van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening. Bij amendement (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 83) is deze bepaling (kennelijk onbedoeld) geschrapt. Regeling is echter onverminderd van belang; omdat de Wmo 2015 dus niet langer verplicht een regeling te treffen is dit artikel desondanks als facultatief aangemerkt. Als overname wenselijk wordt geacht, zou ook kunnen worden volstaan met het eerste en derde lid (het tweede lid voegt inhoudelijk niets toe aan de regeling van dit onderwerp in de Wmo 2015; het vierde lid is enkel nodig als het wenselijk wordt geacht de mogelijkheid open te laten dat het college verdere eisen stelt).

Artikel 15. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering: Het eerste, tweede en vierde lid zijn als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat ze inhoudelijk niets toevoegen aan de regeling van dit onderwerp van de Wmo 2015 (zie de artikelen 2.3.8, 2.3.10 en 2.4.1). Een reden om deze leden desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen van de rechten en plichten van de cliënt

De rest van het artikel geeft uitvoering aan de verplichte verordenende bevoegdheid van artikel 2.1.3, derde lid, van de Wmo 2015. Op grond daarvan moeten gemeenten regels stellen voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget, en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet. In het derde lid dienen gemeenten nog de periode in te vullen.

Artikel 16. Jaarlijkse waardering mantelzorgers: Op grond van artikel 2.1.6 van de Wmo 2015 moeten gemeenten regelen op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijks blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Net als bij artikel 12 zijn twee varianten uitgewerkt. Voor het onderscheid tussen de twee varianten wordt daarnaar verwezen. Met betrekking tot variant A wordt hier nog opgemerkt dat de wijze waarop de jaarlijkse blijk van waardering wordt gegeven nog ingevuld dient te worden. De bepaling bevat een niet-uitputtende opsomming van suggesties.

Artikel 17. Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen: Op grond van artikel 2.1.7 van de Wmo 2015 kunnen gemeenten bepalen dat aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming wordt verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie. Gemeenten hoeven dit echter niet te bepalen, vandaar dat dit artikel als facultatief is aangemerkt. Bovendien hebben gemeenten beleidsvrijheid met betrekking tot de besteding van de middelen voor het bieden van maatwerk aan cliënten met meerkosten vanwege een beperking of chronische ziekte. Het gevoerde beleid zal uiteengezet moeten worden in het beleidsplan. Gedacht kan worden aan inzet van de middelen via de individuele bijzondere bijstand, in een aanvullende collectieve

ziektekostenverzekering met een ruimere dekking voor burgers met een laag inkomen of juist ook voor burgers met een hoger inkomen, of dus inzet op grond van artikel 2.1.7 van de wet. Als ervoor gekozen wordt om het artikel over te nemen, dan dient het percentage nog bepaald te worden. Wellicht ten overvloede, als een gemeente besluit een dergelijke regeling niet te treffen, dan zal ook dit in het beleidsplan gemotiveerd moeten worden.

Als het wenselijk wordt geacht de mogelijkheid open te laten dat het college bij nadere regeling bepaalt in welke gevallen en in welke mate een tegemoetkoming kan worden verstrekt, kan het eveneens facultatieve tweede lid overgenomen worden.

Artikel 17 kan ook gebruikt worden als titel om de bestaande financiële tegemoetkomingen voor zaken als de verhuiskostenvergoeding en de taxikostenvergoeding te kunnen handhaven. De maatwerkvoorziening kan volgens de Wmo 2015 alleen in de vorm van zorg in natura of een PGB worden verstrekt. Via artikel 17 kan de tegemoetkoming (een subsidie waarvoor wel een beschikking moet worden afgegeven) een alternatief voor de maatwerkvoorziening zijn. Als de cliënt instemt met de tegemoetkoming krijgt hij het geld op zijn rekening. Het trekkingsrecht is alleen van toepassing bij een maatwerkvoorziening.

Artikel 18. Verhouding prijs en kwaliteit levering voorziening door derden: Op grond van artikel 2.6.6, eerste lid, van de Wmo 2015 moeten gemeenten, met het oog op gevallen waarin voorzieningen door aanbieders geleverd worden, bij verordening regels stellen ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van een voorziening en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van de voorziening. Daarbij dient in ieder geval rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Uit de memorie van toelichting (MvT) op de Wmo 2015 volgt verder dat gemeenten tenminste een inschatting dienen te maken van een reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Welke invloeden daarbij worden meegewogen, is ter beoordeling aan de gemeenten. Uitgangspunt is, dat de aanbieder personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. De gemeente zal zich dus tenminste een beeld moeten vormen van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Hiermee wordt voorkomen dat enkel de laagste prijs voor de uitvoering van de opdracht beschouwd wordt. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

In het eerste lid is een aantal aandachtspunten opgenomen, dit zijn suggesties. Gemeenten zijn vrij om deze over te nemen, deze aan te vullen of andere aandachtspunten hiervoor in de plaats te stellen, als maar aan de hierboven geschetste verordeningsplicht voldaan wordt.

Ook bij of krachtens Amvb kunnen nog nadere regels worden gesteld omtrent het bepaalde in artikel 2.6.6, eerste lid, van de Wmo 2015. Daartoe zal slechts aanleiding kunnen bestaan, als wordt vastgesteld dat de gemeenten er onvoldoende in slagen deze materie op eigen kracht afdoende te regelen.

Artikel 19. Klachtregeling: Het eerste lid is als facultatief aangemerkt vanwege het feit dat het inhoudelijk niets toevoegt aan de regeling van dit onderwerp van de Wmo 2015. Een reden om het desondanks toch op te nemen kan gevonden worden in een in de verordening meer volledig beeld willen schetsen.

Het tweede lid is verplicht op grond van artikel 2.1.3, tweede lid, onder e, van de wet, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten is vereist. De aanbieder is ten aanzien van de in de verordening genoemde voorzieningen verplicht een klachtregeling op te stellen (artikel 3.2, eerste lid, onder a, van de Wmo 2015). De gemeente moet bepalen welke voorzieningen wel en welke voorzieningen geen klachtenregeling hoeven te hebben.

Artikel 20. Medezeggenschap bij aanbieders van maatschappelijke ondersteuning: Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 2.1.3, tweede lid, onder f, van de wet, waarin is bepaald dat in ieder geval moet worden bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder welke voor de gebruikers van belang zijn, vereist is. De gemeente moet bepalen welke voorzieningen wel en welke voorzieningen geen vorm van medezeggenschap hoeven te hebben.

Artikel 21. Betrekken van ingezetenen bij het beleid

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 2.1.3, derde lid van de wet. Met het derde lid wordt aan het college overgelaten hoe het college hier invulling aan geeft.

Artikel 22. Evaluatie: Deze bepaling is als facultatief aangemerkt omdat de Wmo 2015 hiertoe niet verplicht. Het is aan de raad om te bepalen of zij een evaluatie van de werking van de verordening in de praktijk wenst. Wellicht ten overvloede, deze evaluatie is niet hetzelfde als de evaluatie die op centraal niveau zal plaatsvinden, maar kan wel de daarin verzamelde gegevens benutten. Als ervoor gekozen wordt om het artikel over te nemen, dan dienen de termijnen nog ingevuld te worden.

Artikel 23. Intrekking oude verordening en overgangsrecht: Het tweede tot en met vierde lid zijn als facultatief aangemerkt, omdat opname in de verordening afhangt wat de wensen, noodzakelijk- en mogelijkheden zijn om overgangsrechtelijke zaken te regelen. Zie voor meer informatie over het overgangsrecht van de Wmo 2015 paragraaf 7.17 van deze ledenbrief. Verder spreekt het invullen van dit artikel voor zich.

Artikel 24. Inwerkingtreding en citeertitel: Het invullen van dit artikel spreekt voor zich.

3.2 Modelbesluit

Algemeen: Wat in paragraaf 3.1 is geschreven over de modelverordening is ook van toepassing op het modelbesluit, met de toevoeging gemeenten die ervoor kiezen om – hier óf in de verordening – andere bepalingen dan de facultatieve bepalingen niet over te nemen, deze in gewijzigde vorm over te nemen of deze aan te vullen, zullen er zelf scherp op moeten zijn dat deze keuzes zowel in lijn zijn met de Wmo 2015 én de gemeentelijke verordening als dat deze stroken met de systematiek van de bepalingen die wel overgenomen worden.

Verder dient er rekening mee gehouden te worden dat de in het modelbesluit genoemde voorzieningen telkens suggesties betreffen. Als het bijvoorbeeld gaat om een suggestie voor een algemene voorziening, terwijl die voorziening in een gemeente als maatwerkvoorziening wordt aangeboden, dan kan dat uiteraard. De uitwerking van het modelbesluit dient afgestemd te worden op dergelijke keuzes.

Let op! Het modelbesluit is een model voor nadere regels van het college, niet voor een beleidsregel. De betreffende onderwerpen kunnen niet in een beleidsregel geregeld worden; wel is het uiteraard mogelijk dat het college aanvullend een beleidsregel vaststelt waarin bijvoorbeeld wordt neergelegd hoe het bepaalde bevoegdheden interpreteert of voornemens is uit te voeren.

Aanhef: In de aanhef, na gelet op, dienen enkel die artikelen uit de verordening vermeld te worden waar in de verordening uitvoering aan wordt gegeven.

Artikel 1. Procedureregels aanvraag maatschappelijke ondersteuning: Als gekozen is voor variant A van artikel 2 van de modelverordening dan kan bij artikel 1 van het modelbesluit de tekst van artikel 2 tot en met 7 van variant B gebruikt worden. Een andere uitwerking ligt immers niet voor de hand, enkel omdat het college het bevoegde orgaan is om deze vast te stellen.

Artikel 2. Hoogte pgb: Als gekozen is voor variant B van artikel 11, derde lid, van de modelverordening, dan kan bij artikel 2 van het modelbesluit de tekst van artikel 11, derde en vierde lid, van variant A van de modelverordening gebruikt worden.

Als gekozen is voor variant BB van artikel 11, vijfde lid, van de modelverordening, dan kan bij artikel 2 van het modelbesluit de tekst van artikel 11, vijfde lid, van variant AA van de modelverordening gebruikt worden.

Ook in deze gevallen geldt dan andere uitwerking niet voor de hand ligt, enkel omdat het college het bevoegde orgaan is om deze vast te stellen.

Artikel 3 en 4: Met deze artikelen wordt uitvoering gegeven aan artikel 12, zesde lid (variant A), van de modelverordening. Als gekozen is voor variant B van artikel 12, zesde lid, van de modelverordening, dan hoeven de artikelen 3 en 4 van het modelbesluit niet overgenomen te worden.

Artikel 3 regelt de bijdrage voor maatwerkvoorzieningen en kent twee varianten. Variant A is voor gemeenten die de maximale bedragen van artikel 3.1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wensen te hanteren. Variant B is voor gemeenten die naar afwijkende bedragen of een afwijkend percentage wensen te hanteren; de afwijkende getallen dienen nog ingevuld te worden. Deze mogen alleen lager zijn dan de maximale bedragen van artikel 3.1, eerste lid van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Artikel 4 regelt de bijdrage voor algemene voorzieningen. De opsomming in het eerste lid betreft een – niet-uitputtende – suggestie. Uiteraard dient dit lid afgestemd te worden op de algemene voorzieningen die aangeboden worden (en waarvoor een eigen bijdrage wordt gevraagd). In sub a tot en met h van het tweede lid dient vervolgens de hoogte van de betreffende bijdrages ingevuld te worden en dienen de verschillende inkomensgrenzen bepaald te worden. Als het eerste lid anders komt te luiden dan in het modelbesluit, dan zal hier uiteraard rekening mee gehouden moeten worden met overname in invulling van deze onderdelen (mogelijk zijn sommige dan niet nodig en anderen juist weer wel).

Artikel 5. Kwaliteitseisen maatschappelijke ondersteuning: Als artikel 13, tweede lid, van de modelverordening is overgenomen en als het college nadere eisen aan de kwaliteit van voorzieningen wil stellen, dan kunnen deze hier opgenomen worden.

Artikel 6. Meldingsregeling calamiteiten en geweld: Als artikel 14, eerste lid, van de modelverordening is overgenomen, dan kan hier de regeling voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten opgenomen worden. Als tevens het vierde lid is overgenomen en het college wenst nadere eisen aan de melding van calamiteiten en geweld te stellen, dan kunnen ook die hier opgenomen worden.

Artikel 7. Waardering mantelzorgers: Als gekozen is voor variant B van artikel 16 van de modelverordening, dan hier de tekst van variant B gebruikt worden. Een andere uitwerking ligt immers niet voor de hand, enkel omdat het college het bevoegde orgaan is om deze vast te stellen.

Bij algemene voorzieningen zoals een was- en strijkservice of een klussendienst is uitgegaan van één tarief voor alle gebruikers. Gemeenten kunnen uiteraard andere keuzen maken.

Artikel 8. Tegemoetkoming voor kosten taxi, rolstoeltaxi, autoaanpassing, verhuiskosten, sportrolstoel en bezoekbaar maken woning, vervoer van en naar de dagbesteding: Als artikel 17, tweede lid, van de modelverordening is opgenomen en het college wenst vast te leggen in welke gevallen en in welke mate een tegemoetkoming kan worden verstrekt, dan dient dit artikel overgenomen te worden. De invulling van de modelbepaling betreft suggesties, gemeenten kunnen deze naar eigen inzicht aanpassen en/of aanvullen.

Artikel 9. Betrekken van ingezetenen bij het beleid: Het college dient op grond van artikel 21, derde lid, van de modelverordening nadere regels te stellen met betrekking tot de medezeggenschap van ingezetenen. Deze kunnen in artikel 9 van het besluit opgenomen worden. Een uitgebreide en/of algemene (breder dan Wmo) regeling kan uiteraard ook getroffen worden. Deze kan desgewenst in een aparte verordening gegoten worden.

Artikel 10. Inwerkingtreding en citeertitel: Het invullen van dit artikel spreekt voor zich.

4. De belangrijkste wijzigingen van de Wmo 2015 ten opzichte van huidige Wmo

De Wmo 2015 kent andere uitgangspunten dan de huidige Wmo. Gelet op de grote bezuinigingen die gemeenten moeten doorvoeren, kan dit niet anders. Het kabinet gaat uit van het adagium dat 'de voorzieningen terecht moeten komen bij de burgers die het echt niet zelf kunnen regelen en betalen'. Het kabinet spreekt van een nieuwe verhouding tussen burger en overheid en benadrukt het belang van kunnen sturen op de eigen inzet van de burger en zijn sociaal netwerk.

4.1 Maatwerkvoorziening in plaats van compensatieplicht

De eerste verandering is dat de compensatieplicht in Wmo 2015 niet meer op dezelfde manier terugkomt. In plaats daarvan is in artikel 2.3.1 van de Wmo 2015 de maatwerkvoorziening geïntroduceerd. Het doel van de maatwerkvoorziening is het leveren van een bijdrage aan de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt. Zelfredzaamheid is in de Wmo 2015 gedefinieerd als 'in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden'. Participatie als 'deelnemen aan het maatschappelijke verkeer'.

Die definities zeggen echter nog weinig. Participatie is sterk individueel bepaald en de mogelijkheden zullen samenhangen met de beperking. Voor mensen met ernstige beperkingen kan het hoogst haalbare doel van de maatwerkvoorziening het handhaven van de status quo zijn. De burger wordt aangesproken op wat er redelijkerwijs van hemzelf verwacht mag worden en wat de gemeente aanvullend kan doen.

Dit is een minder vergaande opdracht dan de opdracht van de huidige Wmo aan de gemeente om burgers te compenseren voor hun beperkingen.

Door het aangenomen amendement 89 is het begrip compensatie in het derde en vierde lid van artikel 2.3.5 van de Wmo 2015 toegevoegd. De indieners hebben hiermee willen aangeven dat de verplichting voor het college tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening qua zekerheid niet verschilt van de bedoeling van de compensatieplicht in huidige Wmo. De nadruk ligt niet op het compenseren van een gebrek maar op versterken van de zelfredzaamheid en de participatie.

Hier zou een risico kunnen liggen dat de jurisprudentie van de huidige Wmo ook gaat gelden voor de Wmo 2015.

4.2 Geen compensatiedomeinen meer

De tweede verandering is het feit dat de domeinen van artikel 4, eerste lid, van de huidige Wmo, waarop de gemeente de burger met een belemmering moet compenseren (huishouden voeren, zich verplaatsen in en om de woning en lokaal, en medemensen ontmoeten), in de Wmo 2015 niet meer worden genoemd. Voor de nieuwe taken zijn geen nieuwe domeinen opgenomen.

In plaats daarvan wordt in artikel 1.2.1, onderdelen a tot en met c, van de Wmo 2015 gesproken over maatwerkvoorzieningen bieden ter "ondersteuning van zelfredzaamheid en participatie", "beschermd wonen" en "opvang".

Huishoudelijke hulp wordt in de Wmo 2015 niet meer genoemd. Het niet meer noemen van de huishoudelijke hulp in de wet betekent niet dat gemeenten deze hulp niet meer hoeven in te zetten als dit de meest passende oplossing in een individuele situatie is.

De huidige AWBZ-functies worden in de Wmo 2015 niet genoemd. Wel is in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wmo 2015 een definitie opgenomen van begeleiding en van beschermd wonen.

Het kabinet verwacht dat gemeenten met dit nieuwe sturingsprincipe voldoende juridische handvatten krijgen om een maatwerkvoorziening te kunnen afwijzen als uit onderzoek blijkt dat de aanvrager in staat is zelf, met zijn netwerk of met een algemene voorziening, de oplossing kan organiseren. Van verplichte mantelzorg of nauw omschreven uitsluitingsgronden voor toekenning van een maatwerkvoorziening wil het kabinet niets weten. De VNG heeft steeds vraagtekens gezet bij de vrijblijvendheid van sturingsprincipes van de nieuwe Wmo, maar de praktijk zal moeten uitwijzen of dit terecht is.

4.3 Versterking positie cliënt in toegangsprocedure

Ten derde is de positie van de cliënt in de Wmo 2015 versterkt. De wetgever heeft in de Wmo 2015 een uitvoerige beschrijving van een zorgvuldige toegangsprocedure opgenomen. Het recht op compensatie op nader genoemde domeinen is in zekere zin vervangen door het recht op een zorgvuldige toegangsprocedure. In de procedure wordt onderscheid gemaakt tussen een melding en de aanvraag voor een maatwerkvoorziening. Na een melding doet het college onderzoek. De huidige modelverordening is al volgens deze opzet geschreven, maar nu staat het ook zo in de tekst van de Wmo 2015.

Voor het onderzoek naar een gemelde hulpvraag geeft de wet een maximale termijn van zes weken en voor het afhandelen van een aanvraag een maximale termijn van twee weken. Na een melding volgt in de regel een gesprek met de melder. De melder wordt gewezen op de mogelijkheid zich door een cliëntondersteuner te laten bijstaan en op de mogelijkheid om zelf een ondersteuningsplan te maken. Uitgangspunt bij het gesprek is de eigen verantwoordelijkheid van de melder om het probleem zelf of met steun van zijn omgeving op te lossen. Vervolgens wordt beoordeeld of een vrijwilliger of een algemene voorziening een oplossing kan bieden. Pas wanneer dat niet voldoende is, komt de melder in aanmerking voor een maatwerkvoorziening.

Van het gesprek wordt altijd schriftelijk verslag gemaakt dat de basis kan zijn voor een eventuele aanvraag voor een maatwerkvoorziening. Uiteraard is het ook mogelijk dat de

melder na een kort gesprek geholpen is met een goede verwijzing en zichzelf verder kan redden. Dan is een verslag niet altijd nodig en hoeft er geen aanvraag voor een maatwerkvoorziening te worden ingediend.

5. Onderwerpen uit de Wmo 2015 die in het Wmo beleidsplan aandacht moeten krijgen

5.1 Het beleidsplan

Op grond van artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 moet de gemeenteraad periodiek een plan voor maatschappelijke ondersteuning vaststellen. De opdracht om periodiek een meerjarig beleidsplan op te stellen bestaat ook in de huidige Wmo. Het beleidsplan op grond van de Wmo 2015 beschrijft de beleidsvoornemens gericht op:

- Bevordering van de sociale samenhang, toegankelijkheid van voorzieningen en ruimten van mensen met een beperking, veiligheid en leefbaarheid, voorkoming en bestrijding van huiselijk geweld;
- Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers;
- Vroegtijdig vaststellen of inwoners maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- Voorkomen dat inwoners maatschappelijke ondersteuning nodig hebben (preventie);
- Algemene voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning aanbieden;
- Maatwerkvoorzieningen aanbieden ter ondersteuning van zelfredzaamheid en participatie, opvang en beschermd wonen, aan inwoners met een beperking die niet op eigen kracht, met steun van de omgeving of met een algemene voorziening geholpen zijn.

Bij amendement zijn aan artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 nog toegevoegd:

- Aan het vierde lid, onder a: "preventie" (amendement 149). Gemeenten moeten in het beleidsplan ook aandacht aan preventie besteden mede op grond van Wet publieke gezondheid.
- Het vierde lid, onder c: betreft de keuzemogelijkheid tussen aanbieders waarbij rekening gehouden wordt met godsdienstige gezindheid, levensovertuiging en culturele achtergrond. (amendement nr. 37).
- Het vierde lid, onder e: Hoe wordt de continuïteit van ondersteuning geregeld voor de doelgroep van de Jeugdwet die de leeftijd van 18 of soms 23 jaar heeft bereikt en ondersteuning vanuit de Wmo of Wlz gaat ontvangen (amendement nr. 82).
- Het vierde lid, onder f: de mogelijkheid om begeleiding, waaronder dagbesteding in te zetten om mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten blijven (amendement 88).
- Het vierde lid, onder g: de wijze waarop ingezeten geïnformeerd worden over personen die kunnen optreden als vertegenwoordiger van een cliënt (amendement 151).

- Het zesde lid: Welke resultaten de gemeente in de planperiode wil behalen en welke criteria worden gehanteerd om resultaten te meten en welke outcomecriteria worden gehanteerd ten aanzien van aanbieders (amendement nr. 61).

Bij dit laatste amendement merken wij op dat in het verleden is gebleken dat het ontwikkelen van outcomecriteria voor maatschappelijke ondersteuning en zorg niet eenvoudig is en in ieder geval een zaak van lange adem.

Artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 vervangt de negen prestatievelden uit de huidige Wmo. In deze nieuwe opsomming zijn de oude prestatievelden deels herkenbaar.

De inhoud van het Wmo beleidsplan is dermate afhankelijk van de lokale situatie dat de VNG geen modelbeleidsplan kan en zal maken.

Wel wijzen we op het belang van een goede samenhang tussen het beleidsplan en de verordening. In het beleidsplan wordt het beleid op hoofdlijnen neergelegd, in de verordening wordt dit nader uitgewerkt in regels die burgers inzicht geven in hun rechten en plichten. Niet alle onderwerpen die in het beleidsplan moeten worden beschreven, hoeven in de verordening te worden opgenomen. In de verordening worden alleen die onderwerpen geregeld waarvan de wet zegt dat gemeenten ze in de verordening moeten regelen of kunnen regelen.

5.2 Intergemeentelijke samenwerking

Op grond van de Wmo 2015 mogen gemeenten zelf bepalen welke Wmo-voorzieningen zij lokaal, bovenlokaal en regionaal willen organiseren. In het algemeen geldt: hoe specialistischer de hulp, hoe kleiner de doelgroep en hoe meer voordelen er zijn om de inkoop regionaal, bovenregionaal of zelfs landelijk vorm te geven. Er zijn inmiddels 43 Wmo-regio's (plus een aantal subregio's) gevormd en alle gemeenten zijn bij een regio aangesloten. Er wordt op veel verschillende manieren samengewerkt variërend van een gemeenschappelijke regeling, gebruikmaking van de jeugdzorgregio's, tot gezamenlijke inkoop van regionale voorzieningen en gezamenlijke uitvoering en toegang. Alleen als gemeenten er niet in slagen regionaal samen te werken kan het rijk samenwerkingsgebieden aanwijzen (art. 2.6.1 van de Wmo 2015).

Het project "Slim Samenwerken" van de VNG ondersteunt gemeenten bij het ontwikkelen van regionale samenwerking.

5.3 Gegevensverwerking en overdracht van cliëntgegevens

Hoofdstuk 4 van de Wmo 2015 gaat over de eisen met betrekking tot het vragen, bewaren, verstrekken en uitwisselen van persoonsgegevens. De wet regelt dat de gemeente de persoonsgegevens mag verwerken, die strikt voor de uitvoering van de Wmo 2015 nodig zijn. De gemeente mag, binnen enkele randvoorwaarden, gegevens verwerken van de betrokkenen en van zijn omgeving (partner, kinderen, mantelzorgers e.d.).

In de uitvoering van de Wmo is het van belang dat gemeenten en aanbieders over de juiste informatie beschikken, en dat eventuele gegevensuitwisselingen binnen de kaders van de

privacywetgeving plaatsvinden. Om gemeenten hierbij te helpen zijn vanuit VWS en VNG de volgende activiteiten ondernomen:

- In het programma i-Wmo ontwikkelen het Ministerie van VWS, de VNG en de veldpartijen enkele gestandaardiseerde berichten voor administratieve processen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het melden van de start van hulpverlening, of om factureren en declareren. De versie 1.0 van de standaarden zijn inmiddels door VWS en de veldpartijen vastgesteld. In de algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG van juni 2014 hebben ook de gemeenten de i-Wmo standaarden onderschreven. De standaarden zijn te vinden op: <http://www.invoeringwmo.nl/actueel/nieuws/definitieve-specificaties-iwmo-10-gepubliceerd>
In het derde kwartaal worden in enkele gemeenten pilots ingericht om de standaarden in de praktijk te beproeven. Daarnaast is er intensief contact met de ICT-leveranciers van gemeenten en aanbieders, om te zorgen dat de standaarden voor het eind van 2014 in de systemen zijn ingebouwd.
- Het Ministerie van VWS en de VNG hebben opdracht gegeven aan het Inlichtingenbureau en Vecozo voor de realisatie van een gegevensknooppunt. Het knooppunt fungeert als elektronische postbus om de gestandaardiseerde berichten efficiënt en beveiligd tussen aanbieders en gemeenten te kunnen versturen. Het gegevensknooppunt is eind 2014 gereed voor verwerking van de i-Wmo berichten.
- Het Ministerie van VWS en de VNG hebben opdracht gegeven aan het CIZ en het Inlichtingenbureau voor de realisatie van een inijkvoorziening Wlz-indicaties. Met deze voorziening kunnen gemeenten online vaststellen of er voor een bepaalde persoon in een periode wel of niet sprake was van een geldende Wlz-indicatie. De inijkvoorziening is rond de jaarwisseling gereed.
- De VNG onderzoekt de gegevensuitwisseling tussen partijen in de Wmo en de andere domeinen (jeugd, werk & inkomen, wijkteams). Dit is onderdeel van het programma VISD (Versterking Informatievoorziening Sociaal Domein). In het bijzonder heeft de VNG enkele handreikingen gemaakt over het borgen van privacy. Zie hiervoor: <https://www.visd.nl/visd/gegevensuitwisseling-en-privacybescherming>

De eenmalige gegevensoverdracht van de benodigde individuele cliëntgegevens om de nieuwe taken te kunnen uitvoeren heeft in juli 2014 plaatsgevonden. Het betreft identificatiegegevens zoals het BSN-nummer, naam, adres, woonplaats, de indicatiegegevens zoals grondslag, duur en omvang en de declaratiegegevens zoals de aanbieder, geleverde functie en omvang.

5.4 Samenwerkingsverplichting met zorgverzekeraars

In artikel 2.3. tweede lid, onderdeel f. van de Wmo 2015 is een samenwerkingsverplichting voor gemeenten met zorgverzekeraars opgenomen. Vanwege de afstemming met andere wetten zoals de Zvw en de Wlz is die samenwerking meer dan ooit van belang. Burgers mogen er geen hinder van ondervinden dat de zorg en ondersteuning in Nederland in verschillende stelsels is ondergebracht. Bij amendement nr. 86 is een dergelijke verplichting tot samenwerking met gemeenten ook in de Zvw opgenomen.

Wij vinden het een stap in de goede richting dat afspraken met betrekking tot de inzet en de financiering van de wijkverpleegkundige worden neergelegd in het Besluit zorgaanpak en in de beleidsregels van de NZA. Wel vinden wij het wenselijk dat in deze afspraken een percentage van het budget wordt gereserveerd voor de inzet van de wijkverpleegkundige in het sociale

wijkteam en de uitvoering van sociale en preventieve taken. Gemeenten hebben dan meer zekerheid dat de ruimte die voor deze taken in het Besluit zorgaanspraken en de beleidsregels is gecreëerd in de praktijk ook daadwerkelijk wordt ingezet.

Voor de samenwerking en het maken van afspraken op andere gebieden blijven gemeenten afhankelijk van de bereidheid van zorgverzekeraars om die afspraken met gemeenten te maken. Het gaat dan bijvoorbeeld over preventie, beschermd wonen en de persoonlijke verzorging. Er zijn veel goede voorbeelden in het land waar die samenwerking goed van de grond komt, maar er zijn ook nog veel gemeenten die tevergeefs bij de zorgverzekeraars aankloppen.

Op dit moment zijn gemeenten en verzekeraars in regionale overlegtafels bezig met de agendering van de samenwerkingsonderwerpen. De regionale overlegtafels worden ondersteund door vanuit het Ministerie van VWS gefinancierde regiosecretarissen

5.5 “Veilig Thuis” het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de volwassenen en kinderen die te maken hebben met geweld of mishandeling in de huiselijke kring. Op die datum moeten gemeenten een (bovenlokaal) Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (hierna AMHK) hebben georganiseerd. De functies van de huidige Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) en de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's) worden daartoe samengevoegd tot een AMHK. De wettelijke taken en bevoegdheden van de AMHK's worden opgenomen in een wijziging van de Wmo.

Het VNG-ondersteuningsprogramma AMHK helpt gemeenten bij deze ontwikkeling. Binnen dat programma is er samen met cliënten, gemeenten en veldpartijen voor gekozen om de AMHK's de naam 'Veilig Thuis' te geven. De Veilig Thuis organisaties worden het meldpunt waar burgers en professionals voor (vermoedens van) huiselijk geweld én kindermishandeling terecht kunnen. Zo is het mogelijk meer samenhang te creëren in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wettelijke taken voor de Veilig Thuis organisaties zijn:

- fungeren als herkenbaar en toegankelijk meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- geven van advies en informatie aan melders en burgers;
- naar aanleiding van een melding: doen van onderzoek om te bepalen of er sprake is van kindermishandeling of (een van de vormen van) huiselijk geweld;
- het – indien noodzakelijk - inschakelen van passende hulpverlening;
- het zo nodig in kennis stellen van de politie of de Raad voor de Kinderbescherming;
- Indien een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingediend, wordt het college van burgemeester en wethouders daarvan in kennis gesteld;
- het terug rapporteren aan de melder van datgene wat met de melding is gebeurd.

Het VNG-ondersteuningsprogramma AMHK levert specifieke producten en instrumenten en kortdurend advies en procesbegeleiding. De producten en meer informatie over het programma zijn te vinden op: <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/amhk>

5.6 Vervoer van en naar de dagbesteding

Gemeenten krijgen ook de verantwoordelijkheid voor het vervoer van en naar dagbesteding. Nu wordt dit nog grotendeels door zorgaanbieders zelf uitgevoerd. In 2013 is het vervoersbudget van de zorgaanbieders al met circa 40% gekort. Daardoor hebben de zorgaanbieders in 2013 en 2014 reeds allerlei maatregelen moeten nemen om het aantal vervoersbewegingen terug te brengen. Gemeenten zullen in het Wmo-beleidsplan vervoersbeleid moeten formuleren. Indien de gemeente bij een PGB voor vervoer uitgaat van een vast bedrag per kilometer, of een vast bedrag per dag, dan zou de gemeente dit als tegemoetkoming in het Besluit kunnen opnemen. Eind 2013 heeft het Transitiebureau Wmo een handreiking vervoer van en naar de dagbesteding uitgebracht. Deze handreiking gaat tevens in op de combinatiemogelijkheden van allerlei soorten contractvervoer waarvoor de gemeente verantwoordelijk is (Wmo vervoer, leerlingenvervoer, SW vervoer).

Meer informatie:

- Handreiking Vervoer van en naar dagbesteding:

<http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/20131210-vervoer-dagbesteding-extramuraal-webversie-kpvv-vng.pdf>

- Website van het kennisplatform verkeer en vervoer: www.kpvv.nl

5.7 Respijtzorg (waaronder kortdurend verblijf) en mantelzorgondersteuning

Het doel van respijtzorg is de ontlasting van mantelzorgers en zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. In de AWBZ is het zo geregeld dat mensen met een beperking die thuis wonen en permanent toezicht nodig hebben, met een indicatie voor kortdurend verblijf maximaal drie etmalen per week kunnen logeren, zodat hun mantelzorgers vrijaf krijgen. In veel situaties gaat het om kinderen met beperking die gaan logeren: Het gaat dus vaak om ouders die ontlast moeten worden. Dat is een vorm van respijtzorg: het tijdelijk en volledig overnemen van de zorg van mantelzorgers zodat zij een adempauze kunnen nemen. Er zijn veel meer vormen van respijtzorg dan alleen logeren.

De taak wordt met een korting gedecentraliseerd naar de gemeenten. Dat betekent dat zij het logeren niet een op een kunnen overnemen en daarnaast andere vormen van (ook informele) respijtzorg moeten ontwikkelen.

Naast gemeenten hebben ook zorgverzekeraars een taak om respijtzorg te bieden.

Respijtzorg is onderdeel van lokaal/regionaal mantelzorgondersteuningsbeleid, eveneens een taak voor gemeenten op grond van de Wmo 2015.

Bij amendement is de definitie van mantelzorg uitgebreid naar mantelzorgers op het gebied van jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en overige diensten in de Zvw (artikel 1.1.1, eerste lid). Dit houdt in dat gemeenten ook deze mantelzorgers zo nodig ondersteuning moeten bieden.

Het Transitiebureau Wmo heeft een handreiking respijtzorg ontwikkeld. Er volgt nog een tweede handreiking hierover met concrete voorbeelden van respijtzorg. Deze zal in de loop van 2015 gereed zijn.

Eind september 2014 worden de nieuwe basisfuncties voor mantelzorg en vrijwillige inzet gepubliceerd. Aanleiding zijn de ontwikkeling rond de langdurige zorg en de invoering van de Wmo 2015. De nieuwe basisfuncties vormen een handreiking voor gemeenten in het vormgeven van het mantelzorgbeleid en het vrijwilligerswerk. De basisfuncties voor mantelzorg zullen o.a. aansluiten bij de Kamerbrief over "Versterken, Verlichten en Verbinden" van 20 juli 2013: <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/07/20/kamerbrief-over-mantelzorg-en-langdurige-zorg.html>

Meer informatie:

- Handreiking respijtzorg:

<http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Adempauze%20voor%20Mantelzorgers.pdf>

5.8 Landelijke voorzieningen die naar de Wmo 2015 komen

Ten behoeve van een aantal landelijke AWBZ voorzieningen die onder de Wmo gaan vallen heeft de algemene ledenvergadering van juni 2014 is besloten tot een uitname van de financiële middelen daarvoor uit het gemeentefonds en mandatering van de VNG om deze voorzieningen landelijk in te kopen. Het gaat om de anonieme hulp op afstand, de doventolk en enkele organisaties op het gebied van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, te weten: de zorg voor slachtoffers van eer gerelateerd geweld en loverboys, het landelijk knooppunt huwelijksdwang en achterlating, en de opvang van mannelijke slachtoffers van geweld in huiselijke kring.

5.9 Centrale leveringsvoorwaarden voor (specialistische) ondersteuning voor zintuigelijk gehandicapten

Het gaat hier om een kleine doelgroep met een zeer specialistische vorm van begeleiding. De kosten bedragen jaarlijks circa 15 miljoen euro. Er is slechts een beperkt aantal organisaties die deze doelgroep kan begeleiden. Een individuele gemeente zal maar weinig met deze doelgroep te maken krijgen. Mede op verzoek van de Tweede Kamer is er voor gekozen om centrale leveringsvoorwaarden te ontwikkelen, waarvan iedere gemeente gebruik kan maken.

De informatiekaart, de raamovereenkomst inzake de centrale leveringsvoorwaarden en de programma's van eisen zijn op de website van de VNG geplaatst. Daarnaast worden gemeenten per brief geïnformeerd over de tarieven. Meer informatie is te vinden op:

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/wmo-2015/publicaties/informatiekaart-landelijke-inkoopafspraken-specialistische-begeleiding-zg>

5.10 Right to challenge, maatschappelijke initiatieven

Bij amendement 158 is artikel 2.6.7 aan de Wmo 2015 toegevoegd. Bij AMvB kunnen gemeenten voorwaarden opgelegd krijgen over hoe ze moeten omgaan met maatschappelijke initiatieven op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. De VNG is van mening dat gemeenten hiervoor kunnen aansluiten bij hun beleid met betrekking tot burgerinitiatieven.

5.11 Verklaring omtrent het gedrag voor werknemers van aanbieders

Bij amendement nr. 118 is artikel 3.5 van de Wmo 2015 over de verklaring omtrent het gedrag gewijzigd. Gemeenten moeten hiervoor zelf beleid maken. Het rijk kan bij AMvB nadere regels stellen.

6. Onderwerpen uit de Wmo 2015 die zowel in het beleidsplan als in de verordening moeten terugkomen

6.1 Procedure bepalingen (artikel 2 t/m 7 Modelverordening)

Deze artikelen vormen de basis voor een zorgvuldige toegangsprocedure tot de Wmo. In paragraaf 4 van de ledenbrief is het onderscheid tussen melding van de hulpvraag en aanvraag genoemd. De procedure begint met een melding bij de gemeente (of bij een andere organisatie die daarvoor gemandateerd is, bijvoorbeeld een sociaal wijkteam). Die melding kan door de cliënt zelf of door iemand anders (mantelzorger, wettelijke vertegenwoordiger of een hulpverlener) worden gedaan. Niet iedere melding hoeft geregistreerd te worden. De melding kan schriftelijk, telefonisch, fysiek bij het loket of digitaal gedaan worden. Dit laatste kan alleen als het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg geopend is (artikel 2.15 Awb).

Vervolgens moet een gemeente een ontvangen melding op de een of andere manier bevestigen (schriftelijk, digitaal). Maar niet iedere melding hoeft bevestigd te worden. Een persoon kan met een bepaalde inlichting voldoende zijn geholpen, of kan worden doorverwezen indien direct blijkt dat zijn hulpvraag niet onder de Wmo 2015 valt. Zodra uit het vooronderzoek blijkt dat de melding wel onder de Wmo 2015 valt en niet kan worden afgehandeld met een eenvoudige verwijzing, wordt de melding geregistreerd. Vanaf dat moment begint de termijn van zes weken onderzoek te lopen.

De gemeente maakt een afspraak voor een gesprek in het kader van het onderzoek. Dit gesprek vindt zo mogelijk plaats samen met de gemachtigde, mantelzorger en desgewenst familie, indien aanwezig. Het gesprek is tevens de start voor het onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte en persoonskenmerken. Voorafgaand aan het onderzoek moet de gemeente de cliënt wijzen op de mogelijkheid van cliëntondersteuning (amendement 100) en op de mogelijkheid een persoonlijk ondersteuningsplan op te stellen. Daarvoor krijgt de cliënt 7 dagen de tijd die binnen de afhandelingstermijn van 6 weken valt (amendement 70). De gemeente betreft dat plan bij het gesprek.

Mantelzorgers worden waar mogelijk bij het onderzoek betrokken. Het college krijgt de opdracht om behalve de mogelijkheden ook de grenzen aan de belastbaarheid en zijn behoefte aan ondersteuning te bepalen (artikel 2.3.2, vierde lid onder d, van de Wmo 2015 (amendementen 60 en 87).

Een gesprek is niet altijd nodig, bijvoorbeeld wanneer de cliënt al bekend is bij de gemeente en het een vervolg(aan)vraag betreft. Denk aan een aanpassing aan een reeds geleverde rolstoel. Het registreren van de melding is in dit geval wel van belang omdat de termijn van zes + twee weken (voor afhandeling van de aanvraag) dan gaat lopen.

Van het gesprek of onderzoek wordt altijd een verslag gemaakt. Dit is onderdeel van een zorgvuldige dossiervorming en procedure. Het verslag moet een weergave zijn van de uitkomsten van het onderzoek. De cliënt kan aangeven dat hij dit verslag niet wenst te ontvangen.

De vorm van het verslag is vrij. Het kan ook een ingevulde vragenlijst zijn.

Het is mogelijk dat de gemeente het verslag tevens opvat als een plan waarin het arrangement van voorzieningen en afspraken is neergelegd. In dat geval zullen gemeente en cliënt het verslag beiden moeten ondertekenen. Het wetsvoorstel regelt niet hoe lang het onderzoek geldig is. In de nota naar aanleiding van het verslag adviseert VWS, rekening houdend met de mogelijkheid dat de omstandigheden veranderen, in de verordening vast te leggen hoe lang de weergave van het onderzoek als basis kan worden gebruikt voor het doen van een aanvraag.

De VNG heeft hiervoor niet gekozen omdat wij verwachten dat dit per situatie zal kunnen verschillen. Indien na het gesprek en het onderzoek blijkt dat een maatwerkvoorziening noodzakelijk is, moet de cliënt daarvoor een aanvraag indienen. Het verslag kan eventueel ook als aanvraag dienen.

Het college moet binnen twee weken op de aanvraag beslissen. Uitstel is mogelijk, op voorwaarde dat de cliënt daarvan tijdig op de hoogte is gesteld. Een periode van twee weken om op een aanvraag voor een maatwerkvoorziening te beslissen is mogelijk, omdat het onderzoek reeds is afgerond.

Artikel 2.6.3 van de Wmo 2015 maakt het mogelijk dat het college de vaststelling van de beschikking kan mandateren aan een aanbieder (amendement nr. 63).

6.2 Cliëntondersteuning (artikel 3 Modelverordening)

Artikel 2.2.4 eerste lid van de Wmo 2015 draagt gemeenten op gratis onafhankelijke cliëntondersteuning beschikbaar te stellen voor hun burgers. Per 1 januari 2015 zijn gemeenten verplicht om cliëntondersteuning als kosteloze algemene voorziening te organiseren voor alle burgers. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat cliëntondersteuning beschikbaar is voor cliënten die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben of problemen hebben op andere terreinen binnen het sociale domein, bijvoorbeeld op het gebied van jeugd en gezin, werk en inkomen of schuldenproblematiek. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot de voorzieningen waarvoor zij zelf geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk is, maar ook informatie, advies en kortdurende ondersteuning te geven over relevante aanpalende domeinen, zoals zorg, wonen en onderwijs.

Gemeenten hebben beleidsruimte bij het invullen van die verantwoordelijkheid. De Wmo 2015 schrijft niet voor hoe en door wie de cliëntondersteuning moet worden uitgevoerd.

De wet bepaalt wel dat cliëntondersteuning "onafhankelijk" moet zijn. Dat wil zeggen dat de cliëntondersteuner moet handelen in het belang van de cliënten vanuit professionele autonomie, vergelijkbaar met sociaal raadslieden, maatschappelijk werkers en ouderenadviseurs. Het betekent ook dat degene die cliëntondersteuning biedt niet dezelfde persoon kan zijn als die beslist over de toewijzing van een maatwerkvoorziening.

Er is geen verplichting om cliëntondersteuning door een derde partij te laten uitvoeren. Burgers die een melding doen, kunnen zelf een keuze maken wie zij ter ondersteuning willen meenemen bij het gesprek.

De budgetten die vanuit de AWBZ gemoeid waren met cliëntondersteuning voor mensen met een handicap, worden overgeheveld naar gemeenten. Deze worden onderdeel van het sociaal deelfonds. Gemeenten zijn dus binnen de kaders van het sociaal deelfonds vrij in de besteding ervan.

Voor een zorgvuldige transitie van de MEE-middelen zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen VWS, VNG en MEE NL. Doel van deze afspraken is om de continuïteit van de functie cliëntondersteuning te waarborgen en frictiekosten bij MEE-organisaties te vermijden. Volgens de bestuurlijke afspraken moeten gemeenten en MEE-organisaties voor 1 mei 2014 afspraken maken over de continuïteit van de cliëntondersteuning. Daarin moeten gemeenten onder meer aangeven welk budget zij van plan zijn te besteden bij de MEE-organisatie. Deze afspraken zijn niet bindend. De drie landelijke partijen adviseren gemeenten om bij het maken van deze afspraken een regionale insteek te kiezen en hiervoor de jeugdregio's te hanteren.

De transitie van de cliëntondersteuning wordt ondersteund door het transitiebureau Wmo. Gezien de specifieke positie van de MEE-organisaties in deze transitie is MEE NL nauw betrokken bij dit aspect van de decentralisatie. VWS, VNG en MEE NL hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een zorgvuldige transitie van de cliëntondersteuning. Over de inhoud van deze afspraken bent u geïnformeerd door middel van een aparte ledenbrief. Meer informatie:

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/decentralisatie-awbz/brieven/bestuurlijke-afspraken-clientondersteuning-wmo>

6.3 Adviesaanvraag (artikel 9 Modelverordening)

Gemeenten zijn in de huidige situatie al gewend om advies te vragen bij complexe aanvragen, bijvoorbeeld van de GGD. In de Modelverordening is deze bepaling facultatief.

Wij raden gemeenten aan om deze bepaling wel op te nemen omdat een adviesaanvraag onderdeel kan zijn van een zorgvuldig onderzoek. De cliëntenorganisaties hechten hier zeer aan. Bij de nieuwe groepen die onder de Wmo 2015 gaan vallen, is er naar verwachting vaker sprake van complexe situaties waarbij gespecialiseerde advisering nodig is. Deze kan geleverd worden door de door de gemeente gecontracteerde organisaties. Cliëntorganisaties wijzen op het belang van onafhankelijke advisering om te voorkomen dat het aanbod van de instelling bepalend wordt voor het advies.

In artikel 2.3.8, derde lid, van de Wmo 2015 is een medewerkingsplicht opgenomen: *“De cliënt is verplicht aan het college desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van deze wet.”*

6.4 Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen en eigen bijdragen (artikelen 8 en 12 Modelverordening)

De Wmo 2015 noemt nog maar twee soorten voorzieningen: algemene en maatwerkvoorzieningen. Ze worden in artikel 1.1.1 als volgt gedefinieerd:

Een algemene voorziening is een aanbod van diensten en activiteiten dat zonder uitgebreid voorafgaand onderzoek naar de behoeften en persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers toegankelijk is en dat is gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie of op opvang.

Een maatwerkvoorziening is een op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen, ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang.

Uit de MvT op de Wmo 2015 blijkt dat een maatwerkvoorziening een individuele voorziening is die verstrekt wordt op basis van een beschikking waartegen bezwaar en beroep mogelijk is. Een algemene voorziening is zonder beschikking toegankelijk en is voorliggend op een maatwerkvoorziening, mits uit onderzoek is gebleken dat dit een passende oplossing biedt voor het probleem van de burger.

Met uitzondering van beschermd wonen mag de gemeente op grond van de Wmo 2015 alle voorzieningen die zij als maatwerkvoorziening kan aanbieden ook als algemene (voorliggende) voorziening aanbieden. Het creëren van meer algemene voorzieningen en het beter toegankelijk maken van algemene voorzieningen voor mensen met een beperking draagt bij aan een meer inclusieve samenleving en zou kostenbesparend kunnen werken, mede omdat algemene voorzieningen minder bureaucratisch zijn georganiseerd.

Het ligt voor de hand om algemene voorzieningen te maken die voor een bredere doelgroep geschikt zijn. Een dagbestedingscentrum voor doofblinden zal in de regel geen algemene voorziening kunnen zijn maar een dagcentrum voor ouderen wel. Een passantenverblijf voor daklozen is een algemene voorziening, voor andere instellingen voor maatschappelijke opvang kan een beschikking nodig zijn. Wij adviseren gemeenten in het beleidsplan aan te geven welke voorzieningen algemeen zijn en welke een maatwerkvoorziening.

De ontwikkeling naar meer algemene voorzieningen zal niet in 2015 voltooid zijn. Dit is een onderdeel van de transformatie en zal een aantal jaren gaan duren.

De VNG vraagt zich af of het verschil tussen algemene en maatwerkvoorzieningen in de Wmo 2015 onderscheidend genoeg is geformuleerd. Het is niet ondenkbaar dat na een onderzoek door de gemeente een verwijzing naar een algemene voorziening volgt, waarna de algemene voorziening toch door de rechter als een individuele voorziening wordt aangemerkt met alle daaraan klevende verplichtingen voor gemeenten van dien. Een recente uitspraak van de Rechtbank Noord Nederland van 23 december 2013 in de zaak van de gemeente Emmen wijst daar althans op. ¹

Voor de maatwerkvoorziening blijft een landelijke inkomensafhankelijke eigen bijdrageregeling van toepassing. Dit wordt geregeld in het Uitvoeringsbesluit. De parameters van de landelijke

¹ Zie ECLI:NL RBNNE: 2013: 8103, 13/535

eigen bijdrage regeling zullen per 2015 niet worden aangepast. Het rijk heeft daarvan afgezien in verband met de inkomenseffecten als gevolg van de afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) voor burgers met een beperking of een chronische ziekte.

De systematiek zoals die nu in het Uitvoeringsbesluit is vastgelegd blijft op hoofdlijnen in stand. Er zijn twee wijzigingen:

1. voor woningaanpassingen voor kinderen onder de 18 jaar mag aan de ouders een eigen bijdrage worden gevraagd, en
2. de termijn van maximaal drie jaar voor het betalen van een eigen bijdrage voor woningaanpassingen en hulpmiddelen is losgelaten. Dit geldt alleen voor toekenning van nieuwe voorzieningen.

De eigen bijdrage mag doorlopen totdat de kostprijs van de voorziening is afbetaald. Het huidige Besluit Maatschappelijke Ondersteuning is daarvoor op 1 oktober 2013 gewijzigd. Het CAK heeft de aanpassing van de ICT die nodig is om de wijzigingen te verwerken pas per 1-1-2015 gereed.

De landelijke eigen bijdrageregeling is niet van toepassing op de algemene voorzieningen. Gemeenten mogen hiervoor zelf een bijdrage vragen tot maximaal de kostprijs van de voorziening. Zij hebben bovendien de mogelijkheid om een korting te geven op de algemene voorziening, bijvoorbeeld via stadspassen. Gemeenten kunnen via de bijzondere bijstand bepalen dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau geen of een lagere eigen bijdrage betalen. Maar volgens de MvT van de Wmo 2015 mogen gemeenten voor algemene voorzieningen geen inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen volgens de systematiek van de landelijke eigenbijdrageregeling voor maatwerkvoorzieningen zoals het CAK die uitvoert.

Het gegeven dat gemeenten voor algemene voorzieningen geen inkomensafhankelijke bijdrage mogen vragen, zou hen kunnen beperken in de mogelijkheid om maatwerkvoorzieningen om te vormen tot algemene voorzieningen. Dit speelt bijvoorbeeld nu bij het omvormen van huishoudelijke hulp niveau I (eenvoudige schoonmaakondersteuning) van een maatwerkvoorziening naar een algemene voorziening. Cliënten die iets meer inkomen hebben dan bijstandsniveau moeten de gehele kostprijs betalen en dat werpt een drempel op om van de voorziening gebruik te maken. Het gratis maken van de voorziening is voor de gemeente financieel onaantrekkelijk. Het lijkt erop dat gemeenten met artikel 2.1.7 van de Wmo 2015 (artikel 17 van de modelverordening) inzake de tegemoetkoming meerkosten, een instrument in handen hebben om ook financieel maatwerk te kunnen bieden aan mensen met een inkomen iets boven het bijstandsniveau. Dit lijkt althans op te gaan voor de eenvoudige huishoudelijk hulp als algemene voorziening, waarvoor het kabinet een tijdelijke stimuleringsregeling voor twee jaar in het leven heeft geroepen. Meer informatie over de regeling is te vinden op:

<http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Informatiekaart%20HH%20toelage.pdf>
(informatiekaart)

Het is mogelijk dat mensen zowel gebruik maken van een algemene voorziening als van een maatwerkvoorziening. De kosten die mensen moeten betalen voor een algemene voorziening vallen buiten de cumulatiebepaling die het CAK hanteert om de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening te bepalen. Dat kan onwenselijk zijn omdat die cliënten dan financieel zwaarder worden belast. Gemeenten die de kosten van de algemene voorziening door het CAK willen laten meenemen bij de berekening van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zullen daarover afspraken met het CAK moeten maken.

Onder algemene voorzieningen rekent de Wmo 2015 tevens de voorzieningen in de markt. Met de nieuwe wet wordt meer dan in de huidige wet de mogelijkheid gecreëerd om personen die met een vraag of probleem bij de gemeente komen, te verwijzen naar voorzieningen en producten die in de markt worden geleverd, mits hun probleem daarmee adequaat wordt opgelost.

Gemeenten verwijzen nu al naar boodschappendiensten van supermarkten als mensen zelf hun boodschappen niet meer kunnen doen. De Wmo 2015 maakt het mogelijk dat gemeenten voor eenvoudige schoonmaakondersteuning verwijzen naar de particuliere markt. Indien uit het onderzoek dat de gemeente uitvoert nadat de melding is gedaan, blijkt dat met eenvoudige schoonmaakondersteuning kan worden volstaan, is het voldoende dat de gemeente een actuele sociale kaart heeft met producten waarnaar verwezen kan worden en die beschikbaar zijn.

Indien de cliënt bezwaar maakt tegen de beslissing van de gemeente om geen maatwerkvoorziening toe te kennen, is het essentieel voor het in stand blijven van de afgegeven beschikking dat uit het onderzoek blijkt dat in dit individuele geval van deze cliënt volstaan kan worden met de beschikbare algemene voorziening of een product in de markt.

6.5 Beschermd wonen (artikel 8 Modelverordening)

Bij beschermd wonen gaat het om het bieden van onderdak en begeleiding aan personen met een psychische beperking (huidige ZZP GGZ categorie C). De op participatie gerichte ondersteuning vanuit een beschermende woonomgeving staat bij deze personen centraal. Personen die vanwege psychische problematiek er niet in slagen zelfstandig te wonen zonder de directe nabijheid van 24 uur per dag toezicht en ondersteuning komen in aanmerking voor beschermd wonen. De meeste beschermd wonen-plekken zijn te vinden in de Regionale Instellingen voor beschermd wonen (Ribw's). In de Wmo 2015 is beschermd wonen altijd een maatwerkvoorziening.

De Wmo 2015 geeft huidige cliënten beschermd wonen een overgangstermijn van minimaal 5 jaar. De middelen worden overgeheveld naar de 43 centrumgemeenten voor de maatschappelijke opvang. Er wordt geen korting toegepast op het budget. De centrumgemeenten krijgen de regie over de plaatsingen. In 2013 hebben zij een budget van 3 miljoen ontvangen voor de

voorbereiding op deze nieuwe taak.

Beschermd wonen is landelijk toegankelijk. Dat betekent dat burgers zich in principe tot iedere gemeente kunnen wenden voor opvang en beschermd wonen. Het betekent niet dat in iedere gemeenten een vorm van beschermd wonen geboden moet worden. Een cliënt die vanuit de beschermde woonvorm zelfstandig gaat wonen, is vrij zijn woonplaats te kiezen.

In het beleidsplan en in de verordening moeten de Centrumgemeenten vastleggen hoe en op basis van welke criteria wordt vastgesteld of iemand in aanmerking komt voor beschermd wonen. Die criteria moeten in samenwerking met de instellingen nog worden ontwikkeld. Daarom zijn ze op dit moment nog niet in de verordening opgenomen.

Het Transitiebureau zal ervoor zorg dragen dat deze criteria worden ontwikkeld en zal een handreiking maken. Het is nog niet duidelijk wanneer dit gereed is.

Voor beschermd wonen geldt een afwijkende eigen bijdrageregeling, genoemd in artikel 3:10 van het Uitvoeringsbesluit. Daarin staat: *“Indien de Gemeenteraad uitvoering geeft aan artikel 2.1.4, eerste lid, onder b, van de wet, mag de hoogte van de eigen bijdrage in de kosten voor beschermd wonen of verblijf in de opvang niet zodanig zijn dat de persoon die gebruik maakt van die maatwerkvoorziening na afdracht van de bijdrage in de kosten van zijn bijdrageplichtig inkomen, bedoeld in art. 3.4, eerste lid, minder overhoudt dan een bedrag dat overeenkomt met het bedrag, vermeld in art.23, eerste lid van de WWB vermeerderd met de standaardpremie, bedoeld in art. 1, eerste lid van de Wet op de zorgtoeslag, gecorrigeerd met de zorgtoeslag en omgerekend naar een periode van 4 weken.”*

Dit betekent dat mensen minimaal de zak- en kleedgeldnorm moeten overhouden. Gemeenten mogen ook een lagere eigen bijdrage vragen zodat mensen meer dan de zak- en kleedgeldnorm overhouden.

Elke gemeente zal zelf nog moeten bepalen (zoals ze dat ook voor de huidige en andere nieuwe Wmo-producten moet doen) wat de hoogte van de eigen bijdrage is, uiteraard binnen de grenzen van het Uitvoeringsbesluit. Het is een optie om de systematiek van Zorg met Verblijf aan te houden zoals die nu in de Awbz geldt. Er is geen sprake van een vast bedrag aan eigen bijdrage, het varieert afhankelijk van inkomen en vermogen.

Zie voor de laatste ontwikkelingen bij beschermd wonen ook paragraaf 8.2. van deze ledenbrief.

6.6 Inhoud beschikking (artikel 10 Modelverordening)

In dit artikel is opgenomen wat minimaal in de beschikking moet staan. De inhoud van de beschikking houdt verband met de criteria voor een maatwerkvoorziening en een pgb.

6.7 Het pgb en het trekkingsrecht bij de SVB (artikel 11 Modelverordening)

Cliënten die in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening kunnen onder bepaalde voorwaarden een pgb krijgen. De voorwaarden voor het verstrekken van een pgb staan in artikel 2.3.6 van de Wmo 2015 genoemd:

- de cliënt moet gemotiveerd aangeven waarom hij de maatwerkvoorziening in een vorm van een PGB geleverd wil krijgen (amendement nr. 103);
- de gemeente moet ervan overtuigd zijn dat de cliënt of diens wettelijke vertegenwoordiger met het pgb om kan gaan;
- het college moet ervan overtuigd zijn dat de ondersteuning die met het pgb wordt ingekocht van goede kwaliteit is.

De pgb-artikelen in de Wmo 2015 en de Jeugdwet zijn met het amendement nr. 23 gelijk getrokken. Als de kosten van het pgb-arrangement hoger uitpakken dan de kosten van zorg in natura, moet de cliënt het meerdere zelf betalen. In de Modelverordening is dit uitgewerkt in artikel 11, derde lid, onder c, van variant A.

De verantwoordelijkheid om na te gaan om de kwaliteit van de ondersteuning die met een pgb wordt ingekocht te beoordelen, is nieuw voor de gemeente. In de voorwaarden voor toekenning van een PGB zou de gemeente kunnen opnemen dat de cliënt een plan maakt waarin hij aangeeft hoe hij het pgb wil inzetten. Met het amendement nr. 104 is deze verantwoordelijkheid verduidelijkt: het college moet beoordelen of de ondersteuning die met een pgb wordt geboden veilig, doeltreffend en cliëntgericht is.

Amendement nr. 113 stelt daarentegen dat de kwaliteitseisen die aan zorg in natura worden gesteld niet één op één ook aan de ondersteuning via het pgb kunnen worden gesteld. Het is voldoende als het college constateert dat de ondersteuning in redelijkheid geschikt is voor het doel waarvoor het pgb is verstrekt. Dit amendement suggereert dat de kwaliteit van de ondersteuning met een pgb anders wordt beoordeeld dan de kwaliteit van zorg in natura. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning en zij zullen hier zelf keuzen moeten maken.

In de nieuwe opzet wordt een pgb in beginsel ook mogelijk voor verblijf in de opvang of in een beschermde woonvorm. Onduidelijk is nog wat dit gaat betekenen voor de beheersbaarheid van de voorziening, mede gelet op de landelijke toegankelijkheid. Ook is nog onduidelijk hoe dit in de uitvoering door de SVB moet worden geregeld en of afwijzing van de aanvraag op grond van doelmatigheid kans van slagen heeft.

Evenals onder de huidige Wmo en AWBZ blijft het mogelijk dat de gemeente voor ondersteuning met een pgb verschillende tarieven hanteert, afhankelijk van de keuze van de pgb-houder voor een zorgverlener. Verder kan ervan worden uitgegaan dat een pgb gemiddeld genomen goedkoper is dan zorg in natura omdat er minder overheadkosten hoeven te worden meegerekend. Wel moet het pgb uiteraard toereikend zijn om de noodzakelijke ondersteuning te kunnen inkopen (zie ook amendement nr. 93).

De hulp van een familielid of iemand uit het sociale netwerk valt in principe onder de eigen kracht van de cliënt tenzij de gemeente gebruik wil maken van de mogelijkheid van artikel 2.3.6, derde lid, van de Wmo 2015 om "personen uit het sociale netwerk" uit het pgb te kunnen betalen.

Bij amendement nr. 109 is ter verduidelijking toegevoegd dat gemeenten “de voorwaarden met betrekking tot het tarief” in de verordening kunnen aangeven. Wij raden u aan met de betrekking tot de voorwaarden aan te sluiten bij de nieuwste AWBZ-praktijk. Die houdt onder meer in dat bemiddelingsbureaus niet meer met een pgb mogen worden betaald en dat voor de betaling van mantelzorgers in de eerste en tweede graad een uurtarief geldt van maximaal € 20,- (tarief 2014).

De transitiebureaus Wmo en Jeugd van VNG en VWS hebben een handreiking over het pgb uitgebracht:

<http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Handreiking%20Pgb%20in%20de%20Wmo%20en%20de%20Jeugdwet.pdf>

Verplicht pgb beheer en trekkingsrecht bij Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB)

Nieuw is artikel 2.6.2 van de Wmo 2015 waarin het trekkingsrecht voor de pgb-houder en de verplichte winkelnering bij de SVB wordt geregeld. De SVB gaat het trekkingsrecht uitvoeren. Gemeenten maken het pgb over aan de SVB, en de SVB maakt het geld na facturering en controles over aan de hulpverlener. Het trekkingsrecht is van toepassing in de Wmo 2015, Jeugdwet en de Wlz. In de Zvw wordt eveneens een mogelijkheid voor een PGB geopend. Zoals het nu in de Wmo 2015 staat lijkt het verplichte beheer bij de SVB voor alle pgb's te gelden, zowel dienstverlening, als woningaanpassingen en hulpmiddelen.

De VNG heeft tot nu toe tevergeefs bepleit het verplichte beheer bij de SVB te beperken tot alleen pgb's voor dienstverlening. Eenmalige pgb's voor hulpmiddelen en woningaanpassingen zouden gemeenten ook rechtstreeks aan leveranciers en woningcorporaties/verhuurders moeten kunnen blijven betalen om zo snelle levering met weinig administratieve handelingen en zonder onnodige kosten, te kunnen realiseren.

Het Rijk beschouwt een voucher als een pgb. Persoonsvolgende budgetten zijn een vorm van zorg in natura en vallen buiten het trekkingsrecht. Een cheque is een vorm waarmee een algemene voorziening (goedkoper) kan worden ingekocht en valt ook buiten het trekkingsrecht.

Momenteel is een werkgroep van gemeenten, VWS en de SVB bezig om de SVB-organisatie in te richten voor het gaan werken met trekkingsrecht. Wij hebben bedongen dat de SVB bij de inrichting rekening houdt met de verschillende wensen van gemeenten ten aanzien van de inrichting werkwijze trekkingsrecht. In de praktijk zal de SVB in 2015 nog niet aan de wensen van gemeenten kunnen voldoen. Dit vraagt een langere termijn.

6.8 Kwaliteit, toezicht en handhaving (artikel 13 Modelverordening)

In de Wmo 2015 is veel aandacht voor waarborgen voor de kwaliteit van de geleverde maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten zijn integraal verantwoordelijk voor de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast draagt artikel 3.1 van de Wmo 2015 aanbieders op maatschappelijke ondersteuning te leveren die van goede kwaliteit is. De basisnormen voor goede kwaliteit staan in artikel 3.1, tweede lid, genoemd.

De verplichting om landelijke kwaliteitsstandaarden voor maatschappelijke ondersteuning te ontwikkelen is uit de wet verdwenen, maar wordt in de MvT op de Wmo 2015 nog wel genoemd.

Het rijk kan besluiten dit bij Amvb alsnog te verplichten.

Bij amendement nr. 75 is bepaald dat het rijk hiertoe pas kan overgaan nadat de Tweede Kamer hier een oordeel over heeft gegeven (zogenoemde voorhangbepaling).

Het is aan gemeenten om samen met patiënten en cliëntenorganisaties dergelijke standaarden te ontwikkelen. De VNG is gestart met een werkgroep om samen met patiënten en cliëntenorganisaties en aanbieders een basisset kwaliteitseisen te ontwikkelen voor de meest kwetsbare mensen. Dit najaar worden daarvan de eerste resultaten verwacht. De basisset kwaliteitseisen is toepasbaar voor de inkoop of subsidiering van ondersteuning, voor de toegang tot ondersteuning en het toezicht. Kwaliteitseisen zijn onderdeel van een kwaliteitssysteem dat het Wmo-beleidsplan ondersteunt. Daarin krijgen eisen, toezicht, handhaving, resultaatmeting en cliëntervaringsonderzoek een plaats. Binnenkort verschijnt een informatiekaart kwaliteit waarin dit wordt uitgelegd.

Wij verwachten dat de ontwikkeling en invoering van kwaliteitsaspecten meerdere jaren zal duren en doorloopt in 2015.

Binnen de huidige AWBZ bestaan vele kwaliteitsstandaarden, keurmerken en certificeringen. Gemeenten kunnen deze in eerste instantie gebruiken om zich voor de overgangperiode te oriënteren op de kwaliteit van de in te kopen ondersteuning. Daarnaast zullen gemeenten nog eigen kwaliteitseisen willen stellen bij de inkoop of subsidiëring.

Het toezicht door de Inspectie voor de Gezondheidszorg (hierna IGZ) is beperkt tot de AMHK's. Volgens artikel 6.1 van de Wmo 2015 moet de gemeente zelf toezichthouders aanstellen die toezicht houden op de kwaliteit van de ingekochte maatschappelijke ondersteuning.

Voor het onderwerp toezicht en handhaving is eveneens een informatiekaart in de maak.

Het jaarlijks verplicht af te nemen klanttevredenheidsonderzoek uit de huidige Wmo is vervangen door een jaarlijks verplicht af te nemen cliëntervaringsonderzoek (artikel 2.5.1 van de Wmo 2015). De VNG is gestart met een traject om te komen tot een basisvragenlijst die is afgestemd op met de basisset kwaliteitseisen en waarmee benchmarking mogelijk is. De eerste keer dat gemeenten een dergelijk onderzoek moeten uitvoeren is in 2016.

6.9 Regels bezoldiging bestuurders van aanbieders en Wet arbeid vreemdelingen

In de Modelverordening zijn geen regels opgenomen voor de bezoldiging van bestuurders en medewerkers van aanbieders. Daarvoor geldt een landelijk regime. De regels voor de (semi)publieke sector zijn vastgelegd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Hierin staat onder meer:

- Topfunctionarissen mogen niet meer verdienen dan het wettelijke maximum: de WNT-norm. Jaarlijks wordt dit bedrag vastgesteld in een ministeriële regeling.
- Topfunctionarissen moeten altijd openbaar maken wat zij verdienen, of dit nu meer of minder is dan de norm.
- Een ontslagvergoeding is maximaal € 75.000, - en
- Bonussen, winstdelingen en andere vormen van variabele beloning zijn niet toegestaan.

Evenmin zijn regels opgenomen over de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Ook daarvoor geldt een landelijk regime. De Wav geeft aan op welke wijze vreemdelingen toegang hebben tot de Nederlandse arbeidsmarkt. In deze wet staan regels waarin is aangegeven waaraan werkgevers moeten voldoen als zij door vreemdelingen arbeid laten verrichten. De definitie van 'werkgeverschap in de zin van de Wav' is ruimer dan de civielrechtelijke definitie van dit begrip. Dit heeft als consequentie dat ook een werkgever die via intermediairs (zoals uitzendbureaus en loonbedrijven) vreemdelingen inhuurt, werkgever is in de zin van Wav. En een opdrachtgever die het werk via een (onder)aannemer uitbesteedt, wordt eveneens aangemerkt als 'werkgever in de zin van de Wav'.

Voor het opleggen en de hoogte van een boete maakt het geen verschil of de werkgever een uitzendbureau, loonbedrijf, inlener, opdrachtgever of (onder)aannemer is. Ook maakt het niet uit in welk land de werkgever is gevestigd. Een boete ten aanzien van overtreding van artikel 2 van de Wav (het laten verrichten van arbeid zonder geldige tewerkstellingsvergunning) bedraagt in beginsel € 12.000 per vreemdeling. De boete voor overtreding van artikel 15 van de Wav (identiteit niet geverifieerd/administratie niet op orde) bedraagt € 2.250. Het totale boetebedrag kan fors oplopen, omdat de boetebedragen per afzonderlijke overtreding worden opgelegd en de boetes bij meer illegale werknemers bij elkaar worden opgeteld.

6.10 Meldingsregeling calamiteit en geweld (artikel 14 Modelverordening)

Een dergelijke regeling bestaat ook in de AWBZ. Daar melden de instellingen bij de IGZ. Bij amendement 83 is de meldingsregeling calamiteit en geweld, mogelijk onbedoeld, geschrapt. De VNG vindt het belangrijk dat gemeenten een dergelijke regeling wel opnemen in hun verordening. Aanbieders moeten iedere calamiteit en ieder geweldsincident dat zich heeft voorgedaan bij de verstrekking van een voorziening zo snel mogelijk melden aan de toezichthoudend ambtenaar. De toezichthoudend ambtenaar doet onderzoek naar de calamiteiten en geweldsincidenten en adviseert het college over het voorkomen van verdere calamiteiten en het bestrijden van geweld. Wij handhaven artikel 14, maar dan facultatief.

6.11 Herziening, intrekking en terugvordering (artikel 15 Modelverordening)

In artikel 2.4.1 tot en met 2.4.4 van de Wmo 2015 zijn regels voor het verhaal van kosten opgenomen en is de bevoegdheid aan het college gegeven tot het (in geldswaarde) terugvorderen van een ten onrechte verstrekte maatwerkvoorziening of pgb. Hierbij is tevens bepaald dat het terugvorderingsbesluit een executoriale titel oplevert in de zin van het Tweede Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Uit de volgende passage in de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.4.1 wordt duidelijk dat daarnaast de mogelijkheid blijft bestaan om maatwerkvoorzieningen terug te vorderen: *Omdat het niet in alle gevallen mogelijk is een al genoten maatwerkvoorziening terug te vorderen, kan het college de waarde van de genoten maatwerkvoorziening uitdrukken in een bedrag dat voor terugvordering in aanmerking komt.* In het vijfde en zesde lid zijn dan ook de bepalingen uit de Modelverordening Wmo van 2010 overgenomen over terugvordering van in eigendom en in bruikleen verstrekte voorzieningen.

De Wmo 2015 legt de nadruk op terugvordering bij een ten onrechte verstrekte

maatwerkvoorziening. De vraag is of hieronder ook de situatie valt dat de gemeente teveel pgb heeft betaald of een fout heeft gemaakt.

6.12 Jaarlijkse waardering van mantelzorgers (artikel 16 Modelverordening)

De middelen voor het mantelzorgcompliment worden naar het sociaal deelfonds overgebracht. Artikel 2.1.6 van de Wmo 2015 draagt gemeenten op bij verordening aan te geven hoe zij zorg dragen voor een jaarlijks blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in hun gemeente. Artikel 1.1.1 van de Wmo 2015 definieert een cliënt als een persoon die gebruikt maakt van een algemene voorziening, een maatwerkvoorziening of een pgb of door of namens wie een melding is gedaan. Tot de doelgroep behoren in ieder geval mantelzorgers van cliënten die gebruik maken van Wmo 2015 en Jeugdwet. Van belang is nog te vermelden dat de woonplaats van de cliënt leidend is. Mantelzorgers kunnen dus uit andere gemeenten afkomstig zijn. De gemeente heeft de vrijheid ook mantelzorgers van burgers die niet bij de Wmo bekend zijn tot de doelgroep te rekenen. Blijken van waardering kunnen bijvoorbeeld bestaan uit een geldbedrag, een VVV-bon of een jaarlijkse dag voor mantelzorgers. Gemeenten zullen hier zelf beleid op moeten ontwikkelen. Het Transitiebureau Wmo heeft over de waardering van mantelzorgers een informatiekaart uitgegeven. Een vervolgactie is waarschijnlijk het inventariseren van goede voorbeelden van lokale mantelzorgwaarderingprojecten. Meer informatie:

www.vng.nl/publicaties/informatiekaart-mantelzorgwaardering

6.13 Tegemoetkoming meerkosten voor personen met beperking of chronische ziekte (artikel 17 Modelverordening)

De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (hierna Wtcg) en de Compensatieregeling Eigen Risico (hierna CER) is met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2014 afgeschaft. De belangrijkste reden hiervoor is de ongerichtheid van de regelingen. In de Wtcg en CER werd zorggebruik gehanteerd als indicator voor een chronische aandoening of handicap die zou leiden tot meerkosten. Uit onderzoek van TNO (2011) is echter gebleken dat zorggebruik een beperkte voorspeller is voor meerkosten. Daardoor was de samenhang tussen de meerkosten en tegemoetkomingen gering: een deel van de ontvangers geeft aan geen meerkosten te hebben, terwijl sommige mensen die geen tegemoetkoming ontvangen wel meerkosten hebben. Het kabinet heeft besloten om de kosten van de tegemoetkomingsregelingen voor chronisch zieken en gehandicapten terug te brengen van 1,5 miljard tot circa 700 miljoen. Gemeenten krijgen daarvan oplopend (tot 2017) 268 miljoen structureel in het sociaal deelfonds. Met de rest van het geld ontwikkelt het rijk een nieuwe en soberder fiscale aftrekregeling voor specifieke zorgkosten.

Gemeenten hebben beleidsvrijheid met betrekking tot de besteding van deze middelen. Het beleid daarvoor moet in het beleidsplan worden opgenomen. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld om de middelen in te zetten via de individuele bijzondere bijstand of in een aanvullende collectieve ziektekostenverzekering met een ruimere dekking voor burgers met een laag inkomen of voor burgers met een iets hoger inkomen. Gemeenten kunnen de middelen inzetten op grond van

artikel 2.1.7 van de Wmo 2015. Hierin staat dat gemeenten bij verordening kunnen bepalen dat zij een tegemoetkoming verstrekken aan burgers met een beperking, een chronisch psychisch of psychosociaal probleem die aannemelijke meerkosten hebben. In artikel 17 van de Modelverordening is hierover een bepaling opgenomen.

Gemeenten mogen de tegemoetkoming zowel individueel of categoriaal verstrekken. Tevens moeten ze aangeven voor welke inkomenscategorie de tegemoetkoming beschikbaar is. Dit kunnen zowel burgers met een inkomen op minimumniveau zijn als ook burgers met een hoger inkomen.

Als gemeenten besluiten geen gebruik te willen maken van het financiële maatwerkartikel in de Wmo 2015 moeten zij dat in het beleidsplan motiveren.

Het Transitiebureau Wmo heeft een handreiking uitgebracht over de mogelijkheden van het financiële maatwerkartikel in de Wmo 2015. Meer informatie:

<http://www.invoeringwmo.nl/actueel/nieuws/handreiking-%E2%80%98gemeentelijk-maatwerk-voor-personen-met-een-chronische-ziekte-en-of-beper>

6.14 Basistarieven en prijs kwaliteitverhouding (artikel 18 Modelverordening)

De verplichting voor de gemeenteraad om basistarieven vast te stellen voor de huishoudelijke hulp is in de Wmo 2015 vervangen door artikel 2.6.6 waarin staat dat bij een voorziening die wordt geleverd door derden, in de verordening regels moeten worden gesteld voor een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van een voorziening en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van die voorziening. Daarbij wordt rekening gehouden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de arbeidsvoorwaarden.

6.15 Verplichte medezeggenschap en klachtregeling bij aanbieders (artikel 19 en 20 Modelverordening)

Artikel 2.1.3, tweede lid, onder e, van de Wmo 2015 bevat de opdracht dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald: "ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten is vereist en ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder die voor gebruikers van belang zijn, is vereist".

Gemeenten moeten in hun bestekken voor aanbesteding of hun subsidievoorwaarden opnemen dat aanbieders verplicht worden een toegankelijke en laagdrempelige klachtenregeling in te richten voor nader genoemde voorzieningen.

Daarnaast moeten aanbieders een vorm van medezeggenschap voor hun cliënten hebben geregeld voor nader genoemde voorzieningen. Deze verplichtingen zijn in grote lijnen uit de Kwaliteitswet zorginstellingen overgenomen in de Wmo 2015. Gemeenten mogen zelf bepalen aan welke eisen de klachtregeling en de medezeggenschap bij instellingen moeten voldoen en voor welke voorzieningen ze dit verplicht stellen.

Als de cliënt vindt dat zijn klacht niet naar behoren is afgehandeld door de aanbieder of hij niet tevreden is over hoe de aanbieder de medezeggenschap heeft geregeld, kan hij een verzoek tot handhaving bij de gemeente indienen.

6.16. Betrekken ingezetenen bij Wmo beleid (artikel 21 Modelverordening)

De Wmo 2015 vraagt van gemeenten om meer in de verordening te regelen over de manier waarop ze ingezetenen betrekken bij de totstandkoming van het Wmo beleid.

De meeste gemeenten doen dat nu via de instelling van de Wmo-raad, maar dit is geen verplichting,

Ook in de Wmo 2015 zijn gemeenten vrij in de manier waarop zij burgers betrekken bij het Wmo-beleid. In de verordening moeten zij aangeven hoe ze dit geregeld hebben en hoe ze dit faciliteren.

Gemeenten die hun Wmo-raad willen continueren moeten de vertegenwoordiging uitbreiden met de nieuwe doelgroepen van de decentralisatie zoals cliëntorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking en met GGZ problematiek.

6.17 Overgangsrecht (artikel 23 Modelverordening)

In artikel 8.3 van de Wmo 2015 is voor verschillende doelgroepen verschillend overgangsrecht opgenomen.

Voor de doelgroep bestaande AWBZ-cliënten van wie de indicatie doorloopt tot na 2015 blijft indicatie nog maximaal 1 jaar van kracht tot 31 december 2015, tenzij de gemeente er in slaagt de cliënt eerder te voorzien van een nieuw, gelijkwaardig arrangement waartegen geen bezwaar en beroep meer openstaat (artikel 8.3 eerste, derde en vierde lid). In afwijking van artikel 6:16 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) heeft het rijk aan het bezwaar en beroep van deze doelgroep schorsende werking toegekend. Dit betekent dat de voorziening doorloopt totdat op het bezwaar en beroep is beslist.

Voor de doelgroep die in een beschermde woonvorm verblijft, is een overgangsrecht van 5 jaar opgenomen (artikel 8.4) van de Wmo 2015.

Voor de bestaande Wmo-cliënten is in artikel 8.9 overgangsrecht opgenomen. Dit is in strijd met de wens van de VNG. Wij adviseren gemeenten zelf overgangsrecht in hun Wmo verordening 2015 te regelen voor bestaande Wmo-cliënten met inachtneming van de wettelijke redelijke termijnen. De lengte van de overgangstermijn hangt mede af van de duur van de beschikking. De VNG schat in dat in de regel een overgangstermijn van een half jaar voldoende is. Een kortere termijn kan ook redelijk zijn, als de burger tijdig van de mogelijke komende wijzigingen op de hoogte is gesteld of er goede alternatieven kunnen worden geboden. In de Modelverordening is daarvoor een bepaling (artikel 23, tweede lid) opgenomen.

7. Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en toelichting op de onderwerpen in het Modelbesluit

7.1 Uitvoeringbesluit Wmo 2015

Het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geeft bepalingen voor de volgende onderwerpen:

In artikel 2.1 is bepaald welke categorieën van niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen geheel of gedeeltelijk in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening (gelijkstelling vreemdeling).

In de artikelen 3.1 tot en met 3.11 staan de bepalingen in verband met de bijdrage in de kosten van een maatwerkvoorziening. Er wordt geregeld welke inkomensafhankelijke maxima gelden en hoe die berekend worden. Aan de parameters van de huidige maxima is niets veranderd. De gemeenteraad mag wel een lagere bijdrage in de kosten opleggen maar geen hogere.

Gemeenten kunnen voor alle maatwerkvoorzieningen een eigen bijdrage opleggen behalve voor rolstoelen voor jeugdigen onder de 18 en volwassenen, en voor hulpmiddelen voor jeugdigen onder de 18 jaar.

Gemeenten kunnen een bijdrage in de kosten opleggen zolang iemand van de maatwerkvoorziening gebruikt maakt, met als maximum de kostprijs van de voorziening. De zogenaamde Wtcg korting van 33% voor eigen bijdrage van extramurale zorg is vervallen met ingang van 1 januari 2015.

De vaststelling en de inning van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening wordt uitgevoerd door het CAK. Alleen voor de inning van de eigen bijdrage voor de maatschappelijke opvang mogen gemeenten een andere aanbieder aanwijzen. Daarbij moet de gemeente de eigen bijdrage aan het CAK melden zodat het CAK de anticumulatiebepaling kan toepassen en gegarandeerd wordt dat het zak- en kleedgeld voor de cliënt behouden blijft.

Gemeenten kunnen zelf bepalen voor welke algemene voorzieningen zij een eigen bijdrage willen vragen. De hoogte van de bijdrage voor een algemene voorziening is beperkt tot de kostprijs van de voorziening. Gemeenten mogen mensen met een laag inkomen een korting geven op de eigen bijdrage voor de algemene voorziening. Zie voor meer informatie paragraaf 6.4 van de ledenbrief.

In artikel 5.1 is bepaald dat de gemeente in de overeenkomst met een gegunde aanbieder vastlegt dat deze in overleg treedt met de aanbieder die de gunning verloren heeft over de overname van personeel. Tevens wordt bepaald dat de gemeente de opdracht tot levering van de maatschappelijke ondersteuning drie maanden voor de ingangsdatum van die opdracht moet hebben gegeven.

In artikel 7a van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 worden de vormen van maatschappelijke ondersteuning benoemd waarover geen omzetbelasting verschuldigd is. Voor de taken die vanuit de Awbz naar de Wmo gaan en waarvoor in de Awbz geen omzetbelasting verschuldigd was, geldt dat deze taken onder de Wmo 2015 ook vrij zijn van omzetbelasting. Of dit ook geldt voor de uitvoeringskosten van de aanbieders is nog een punt waarover nog geen definitieve duidelijkheid bestaat.

7.2 Modelbesluit maatschappelijke ondersteuning 2015

Het Besluit wordt vastgesteld door burgemeester en wethouders op grond van de delegatiebepalingen in de Verordening.

Afschaffing financiële tegemoetkoming

In het huidige Modelbesluit waren bedragen opgenomen voor bepaalde individuele voorzieningen die als financiële tegemoetkoming werden verstrekt, bijvoorbeeld voor verhuiskosten, taxikosten etc.

In de Wmo 2015 kan een maatwerkvoorziening niet meer in de vorm van een financiële tegemoetkoming worden verstrekt. Het is nog niet geheel duidelijk wat hiervan de consequenties zijn. Strikt genomen zou dit kunnen betekenen dat de huidige financiële tegemoetkomingen alleen nog in natura of in de vorm van een pgb mogen worden verstrekt. Hieraan kleven allerlei uitvoeringstechnische bezwaren. Zo mag een cliënt niet gedwongen worden om een pgb te nemen. Bij een pgb wordt het geld overgemaakt naar de SVB en die betaalt de leverancier. Om de voorziening in natura te kunnen leveren, zouden gemeenten contracten moeten gaan sluiten met verhuisbedrijven, aannemers en taxibedrijven. De uitvoeringskosten worden hoger, terwijl ook de kosten van de voorzieningen waarschijnlijk hoger worden omdat een pgb toereikend moet zijn om de voorziening in te kopen, terwijl een financiële tegemoetkoming niet altijd gebaseerd hoeft te zijn op de waarde van de voorziening in natura.

De oplossing kan mogelijk gevonden worden in artikel 2.1.7 van de Wmo dat luidt: "Bij verordening kan worden bepaald dat door het college aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming kan worden verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie."

Gemeenten mogen dus geld ("een tegemoetkoming") geven aan personen die kunnen worden gerekend deel uit te maken van deze doelgroep als zij dat expliciet geregeld hebben in de verordening. Dit is de beleidsruimte die gemeenten hebben.

Over de vraag hoe artikel 2.1.7 zich verhoudt tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening (artikel 2.3.5; in natura of als pgb) is in de Wmo 2015 niets opgenomen. Ook de wetsgeschiedenis biedt geen concrete aanknopingspunten. Gemeenten hebben naar ons oordeel dan ook de beleidsruimte om hier hun eigen keuzes te maken. De rechter zal te zijner tijd kunnen oordelen of deze keuzes juridisch aanvaardbaar zijn.

De tegemoetkoming wordt op grond van artikel 17 van de Verordening op aanvraag verstrekt. De beslissing op een dergelijke aanvraag is een beschikking en meer in het bijzonder een subsidiebeschikking. De bepalingen in de Awb, onder andere over bezwaar en beroep en subsidies zijn hierop van toepassing. De tegemoetkoming kan een alternatief zijn voor een maatwerkvoorziening of pgb. Hiervoor is wel vereist dat de cliënt zelf kiest voor een tegemoetkoming. Voordeel voor de cliënt hierbij is onder andere dat hij het bedrag van de tegemoetkoming direct op zijn rekening ontvangt, terwijl het bedrag van een pgb aan de SVB wordt overgemaakt die daarvan de leverancier betaalt.

Een cliënt zou in theorie wanneer hij een tegemoetkoming krijgt, bezwaar kunnen maken en op grond van artikel 2.3.5 om een maatwerkvoorziening in de vorm van natura of pgb vragen.

De gemeente zal dan moeten duidelijk maken waarom zij heeft gekozen voor een tegemoetkoming op grond van artikel 2.1.7 in plaats van een voorziening op grond van artikel 2.3.5 van de Wmo 2015.

In artikel 8 van het Modelbesluit zijn (nog door de gemeente in te vullen) bedragen voor tegemoetkomingen voor verschillende soorten voorzieningen opgenomen.

Voor een toelichting op de overige artikelen van het Modelbesluit wordt verwezen naar de implementatiehandleiding in paragraaf 3.2 van deze ledenbrief.

8. Relatie Wmo 2015 met Zvw, Jeugdwet, Wlz, Participatiewet en Wet Publieke Gezondheid.

In de Wmo 2015 is geen bepaling meer opgenomen waarin wordt gesteld dat er geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning is, als een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat (artikel 2 van de huidige Wmo). In artikel 2.3.5. zesde lid van de Wmo 2015 staat wel dat het college een maatwerkvoorziening kan weigeren, indien de cliënt in aanmerking komt voor een indicatie voor de Wlz. Een duidelijke afbakening ten opzichte van andere (zorg)wetten is van belang. Delen van de extramurale AWBZ-zorg worden ondergebracht in de Wmo en de Zvw en de overblijvende intramurale zorg wordt ondergebracht in de Wlz.

Een burger die bij de Wmo een aanvraag doet voor persoonlijke verzorging of verpleging op grond van somatische beperkingen wordt bijvoorbeeld verwezen naar zijn zorgverzekeraar. Een burger die een beroep doet op de extramurale ondersteuning van de Wmo maar dusdanige zware beperkingen heeft dat thuis wonen niet langer verantwoord is, wordt doorverwezen naar het CIZ (Centraal indicatieorgaan zorgverzekeringen) voor een Wlz-indicatie. Een aanvraag van ouders voor dagbesteding voor hun kind, terwijl dat kind niet vrijgesteld is van de leerplicht, valt niet onder de Wmo maar onder de Leerplichtwet. Zo zal de gemeente in haar onderzoek na de melding moeten nagaan of de melding wel thuishoort bij de Wmo.

In de Modelverordening hebben we het begrip "voorliggende voorziening" niet opgenomen, omdat de Wmo 2015 dit begrip niet kent. In het wetsvoorstel Wlz is wel een bepaling opgenomen dat een persoon met een indicatie Wlz niet onder de Wmo 2015 valt (zie hieronder onder 8.1) en ook de Jeugdwet kent afbakeningsbepalingen (artikel 1.2 Jeugdwet). Het college dient na de melding ook de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening door middel van samenwerking met zorgverzekeraars en aanbieders als bedoeld in de Zvw en partijen op het gebied van publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen (artikel 2.3.2, vierde lid, onder f, van de Wmo 2015).

8.1 Afbakening Wmo 2015 met Wlz

De Wlz is ingediend bij de Tweede Kamer. De datum van de behandeling is naar verwachting september 2014. De bedoeling is dat de Wlz tegelijk met de Wmo 2015 van kracht wordt. Als dit niet lukt dan zal de Awbz in aangepaste vorm in 2015 nog blijven bestaan.

Uit de MvT bij de concept Wlz blijkt dat het Rijk de bedoeling heeft tot een duidelijke afbakening in verantwoordelijkheden te komen tussen de Wlz enerzijds en de Wmo 2015 en de Jeugdwet anderzijds. Het uitgangspunt van de Wlz is dat een persoon met een indicatie voor de Wlz niet meer onder de Wmo 2015 of de Jeugdwet valt. Dat geldt in ieder geval voor de maatwerkvoorzieningen. Burgers met een Wlz-indicatie kunnen wel in aanmerking komen voor sociaal recreatief vervoer uit de Wmo 2015 en kunnen een beroep blijven doen op algemene voorzieningen.

Mensen met een Wlz-indicatie hoeven niet per definitie intramurale zorg te krijgen. Ze kunnen ook een volledig pakket thuis (VPT), of een pgb krijgen. .

Inmiddels heeft het kabinet besloten dat hulpmiddelen en woningaanpassingen voor mensen met een Wlz-indicatie die nog thuis wonen in 2015 nog onder de Wmo 2015 blijven vallen. De reden hiervoor is dat het op dit moment niet goed mogelijk het bedrag te bepalen dat hiervoor uit het gemeentefonds zou moeten worden overgeheveld naar de Wlz. Verder is het een probleem dat zorgverzekeraars die de Wlz gaan uitvoeren geen kennis hebben van woningaanpassingen. De VNG vindt dat de bepaling van de hoogte van de uitname zorgvuldig moet geschieden en vindt dat er zorgvuldig bekeken moet worden of woningaanpassingen wel in twee verschillende domeinen (Wlz en Wmo 2015) moeten worden ondergebracht. Om die reden zijn wij akkoord gegaan met het uitstel voor 1 jaar.

Eind augustus 2014 heeft het kabinet een nota van wijziging op de Wlz ingediend bij de Tweede Kamer. Deze nota bevat een aantal beleidsmatige wijzigingen die een meer geleidelijke overgang van Awbz naar de Wlz tot doel hebben. Zo wordt het "modulair pakket thuis" geïntroduceerd als alternatief voor het ZZP in functies en klassen. Hiermee kan een persoon met een indicatie voor de Wlz die thuis blijft wonen, zelf een keus maken welke delen van het volledig pakket thuis hij wil afnemen.

In de nota van wijziging wordt gesteld dat gemeenten in de situatie dat een persoon een modulier pakket thuis afneemt, in 2015 de huishoudelijke hulp nog voor hun rekening moeten nemen. Dit laatste is in strijd met eerdere afspraken die de VNG daarover met VWS heeft gemaakt. Volgens deze afspraken zou met de invoering van de Wlz de huishoudelijke hulp voor thuiswonende mensen met een Wlz indicatie in alle gevallen onder de Wlz vallen. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van het kabinet dat iemand met een indicatie op grond van de Wlz alle voorzieningen uit de Wlz gefinancierd krijgt.

De VNG zal hiervoor bij de behandeling van de Wlz in de Tweede Kamer aandacht vragen

Voor de reactie van de VNG op het wetsvoorstel Wlz verwijzen wij u naar:

http://www.zorgvisie.nl/PageFiles/82116/001_1368514633307.pdf

8.2 Afbakening Wmo 2015 met de Zvw

De wijziging van het Besluit Zorgaanspraken is eveneens ingediend bij de Tweede Kamer. Het is de bedoeling dat ook het gewijzigde Besluit Zorgaanspraken met ingang van 2015 van kracht worden.

In de Wmo 2015 en de Besluit Zorgaanspraken zitten bepaalde “knippen” die zouden kunnen leiden tot afbakeningsproblematiek. Gemeenten en zorgverzekeraars zullen daarover afspraken moeten maken om te voorkomen dat cliënten met hun hulpvraag van het ene domein naar het andere worden gestuurd.

De eerste “knip” betreft de groep cliënten die begeleiding bij algemene dagelijkse levensverrichtingen uit de Wmo krijgt. Gemeenten krijgen voor deze taak circa 125 miljoen euro. De taak houdt in dat deze cliënten wel in staat zijn zelf op te staan, zichzelf te wassen en aan te kleden maar de regie en structuur missen om dit regelmatig en op de juiste momenten te doen. Daartoe moeten ze worden aangespoord en begeleid. Zodra cliënten de handelingen met betrekking tot opstaan, wassen en aankleden om somatische redenen niet meer zelf kunnen doen, moeten ze persoonlijke verzorging uit de Zvw krijgen. Hier kan onduidelijkheid over de afbakening ontstaan.

Een andere knip betreft de mensen met GGZ-problematiek die in aanmerking komen voor beschermd wonen. In de brief van 6 november 2013 ging het kabinet ervan uit dat de groep die alleen begeleiding en beschermd wonen nodig had over zou gaan naar de Centrumgemeenten Maatschappelijke opvang (hierna: Centrumgemeenten). De groep voor wie het beschermd wonen noodzakelijk is vanwege de behandeling zouden onder de Zvw komen te vallen. Het kabinet schatte in dat de verhouding ongeveer zou zijn dat 80% van de cliënten onder de Wmo zou vallen en 20% onder de Zvw. De Wlz zou voor GGZ-cliënten niet openstaan omdat, anders dan bij cliënten met een somatische of verstandelijke beperking, het perspectief op verbetering van de situatie en de participatiemogelijkheden niet te voorspellen zou zijn.

http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail.jsp?id=2013Z21365&did=2013D44040

Inmiddels heeft het kabinet dit standpunt herzien (naar aanleiding van de motie Keijzer/Bergkamp) en heeft de Wlz toch opengesteld voor de GGZ-doelgroep. Wat dit gaat betekenen voor de taakomvang van de Centrumgemeenten is op dit moment nog niet aan te geven. Wel is te verwachten dat de groep die onder de verantwoordelijkheid van de Centrumgemeenten komt, kleiner zal zijn dan in de brief van 6 november was aangekondigd. Vooralsnog is afgesproken dat de groep cliënten die beschermd wonen met begeleiding heeft in 2015 wel eerst naar de Wmo 2015 gaat. Tegelijkertijd wordt een instrument ontwikkeld op basis waarvan kan worden bepaald of de psychische gezondheidssituatie van de cliënt zodanig is dat hij levenslang op beschermd wonen is aangewezen, zonder uitzicht op verbetering. In die situaties zou hij toegang tot de Wlz moeten krijgen.

8.3 Afbakening Wmo 2015 met de Jeugdwet

De besluitvorming over de Jeugdwet is afgerond (Stb. 2014 nr. 105).

Beoogde inwerkingtredingsdatum is net als bij de Wmo 2015 1 januari 2015.

Omdat beide wetten onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen en beide budgetten in het sociale deelfonds worden ondergebracht kunnen gemeenten eventuele afbakeningsproblematiek zelf regelen.

De middelen voor de begeleiding, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging voor jeugdigen tot en met 18 jaar worden in de Jeugdwet ondergebracht.

De hulpmiddelen en rolstoelen voor jongeren blijven onder de Wmo vallen. Gemeenten mogen daarvoor geen eigen bijdrage vragen. Woningaanpassingen voor jeugdigen onder de 18 die thuis wonen, blijven eveneens onder de Wmo. Gemeenten kunnen aan de ouders van de jongeren een eigen bijdrage vragen.

Afbakeningsproblematiek zou zich kunnen voordoen bij de doelgroep 18 tot en met 23 jaar, die soms nog gebruik kan maken van de Jeugdwet (als de behandeling voor het 18^e jaar is gestart) en soms moet overstappen naar de Wmo 2015. In het beleidsplan moet de gemeente aangeven hoe zij de overgang van de Jeugdwet naar de Wmo 2015, Zvw en Wlz hebben geregeld.

8.4 Afbakening met de Participatiewet

De Participatiewet (Stb. 2014 nr. 271) is eveneens beoogd op 1 januari 2015 van kracht te worden. Met de Participatiewet schetst het kabinet een ambitieus kader voor de komende jaren: meer banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, gemeentelijk maatwerk en een systeem waarin de uitkering kan worden ingezet als loonkostensubsidie om mensen aan het werk te krijgen. De VNG staat achter dit kader maar heeft ook geconstateerd dat de cruciale inzet op begeleiding en ondersteuning van werkzoekenden en werkgevers zeker de eerste jaren fors onder druk staat door de scherpe bezuinigingen.

Er is een overlap tussen de Wmo-doelgroep die is aangewezen op (arbeidsgerichte) Wmo-dagbesteding en de doelgroep met een arbeidshandicap die begeleid regulier of beschermt kan werken.

8.5 Relatie met de Wet publieke gezondheid (Wpg)

Jeugdgezondheidszorg, preventieve ouderengezondheidszorg, gezondheidsbevordering, epidemiologie & monitoring en beleidsadvisering ten behoeve van gezondheidsrisico's zijn taken die vastliggen in de Wpg en die een sterke relatie hebben met taken uit de Wmo. Een aantal gemeenten combineert om deze reden de vierjaarlijkse nota lokaal gezondheidsbeleid met het Wmo-beleidsplan. Vrijwel alle gezondheidsnota's leggen de relatie met Wmo-beleid, met name bij collectieve preventie voor volwassenen en ouderen om de kans op (verergering van) ziekte of beperking te verminderen. Ook de relatie tussen gezondheid en sociale veiligheid (zorgmijders) en het aanpakken van sociaal economische gezondheidsverschillen komen in deze nota's voor.

Met de GGD heeft iedere gemeente een dienst voorhanden die op het gebied van informatievoorziening en privacyvraagstukken een belangrijke rol kan spelen. Bij privacygevoelige zaken kan de GGD de relevante verbindingen leggen, de GGD kan handelend optreden bij dreigende escalatie van individuen en in sociale teams schakelen tussen zorg en veiligheid.

Daarnaast is de GGD een belangrijke speler bij het beantwoorden van én betekenis geven aan lokale/regionale informatievragen rond welzijn en gezondheid en het verzorgen van monitors. Voor de ouderenzorg ten slotte kan artikel 5A in de WPG, waarin de verantwoordelijkheid voor de preventieve ouderengezondheidszorg is opgenomen, ingezet worden om vroegtijdig problemen te signaleren en met voorstellen voor collectieve preventie te komen.

De GGD is een belangrijke speler in het domein van publieke gezondheid, mede door de bestuurlijke verbinding met gemeenten vanuit de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast zijn er diverse andere organisaties die een rol spelen; Jeugdgezondheidszorg 0 tot 4 jaar, OGGZ-taken (openbare geestelijke gezondheidszorg) en meldpunten vangnet (toekomstige AMHK) zijn vaak bij de GGD ondergebracht maar in veel regio's zijn ook andere organisaties samenwerkingspartners. Daarnaast zijn zorgverleners (denk aan huisartsen / gezondheidscentra, paramedici, ziekenhuizen en andere intramurale zorginstellingen) relevante gesprekspartners om goede zorg én preventie in de wijk en gemeente te organiseren.

Landelijk participeert de vereniging van de GGD'en in het traject Verkenning Informatievoorziening Sociaal Domein (VISD).

Alle voorzitters van GGD'en vormen uit hoofde van hun functie de bestuurlijke adviescommissie Publieke Gezondheid, die de VNG-commissies én de landelijke vereniging van GGD'en adviseert over vraagstukken op het terrein van publieke gezondheid. Via het klantcontactcentrum van de VNG (070-3738383) kunt u in contact komen met het secretariaat van deze adviescommissie.

9. Invoerings-, handavings- en uitvoeringsaspecten van de Wmo 2015

De nadruk op een zorgvuldige toegangsprocedure in de Wmo 2015 zal van gemeenten meer uitvoeringscapaciteit gaan vragen. Het voeren van gesprekken, het betrekken van de mantelzorg(s) daarbij, het doen van onderzoek en het zorgvuldig rapporteren zijn arbeidsintensief. Wij adviseren gemeenten om aanbieders en cliëntondersteuners hierbij te betrekken.

De verantwoordelijkheid van de gemeente om de maatschappelijke ondersteuning af te stemmen met zorg die de cliënt op grond van andere wetten krijgt, alsmede de wettelijke opdracht om breed naar het probleem van de melder te kijken, draagt eveneens bij tot een meer arbeidsintensieve uitvoering. In dit verband wijzen we op de noodzaak voor gemeenten bij multiprobleem situaties het 'een-gezin-een-planbeleid' vorm te geven.

Hiertegenover staat dat deze verantwoordelijkheden ook onder de huidige Wmo al bestaan en dat gemeenten meer mogelijkheden krijgen om breed te kijken en te handelen omdat meer taken in het sociale domein onder hun verantwoordelijkheid vallen.

Ook handhaving zal onder de Wmo 2015 meer van gemeenten vragen. De invoering van toezichthouders (door het college aan te wijzen op grond van artikel 5.1 van de Wmo 2015) die de kwaliteit van de ondersteuning gaan controleren en handhaven is nieuw. Verder worden

gemeenten meer dan onder de huidige Wmo verantwoordelijk voor de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning die met een pgb wordt ingekocht.

Gemeenten zullen in gesprekken burgers vaker op hun eigen verantwoordelijkheid wijzen. Of de nieuwe Wmo 2015 daarvoor een voldoende stevig wettelijk fundament vormt, is nog een vraag. Vooralsnog ziet het ernaar uit dat overtuigingskracht van de gemeentelijke consulent en een beroep op de eigen kracht van de burger, het doen van een gedegen onderzoek en een goede weergave daarvan in het verslag, de enige instrumenten zijn die gemeenten tot hun beschikking hebben. De 'bovengrenzen' van wat redelijkerwijs van de burger en zijn eigen steunsysteem verwacht mag worden, zullen opnieuw door de rechter worden bepaald. Het is denkbaar dat het aantal bezwaar- en beroepszaken de eerste jaren na invoering van de wet iets zal toenemen.

10. Financiële gevolgen van de Wmo 2015

In paragraaf 3 is al vermeld dat de decentralisatie van AWBZ-taken naar de Wmo 2015 gepaard gaat met omvangrijke bezuinigingen.

Bovendien zorgt de trend van de (dubbele) vergrijzing voor een toename van het aantal kwetsbare burgers, waardoor een groter beroep op de Wmo 2015 zal worden gedaan. Deze bezuinigingen kunnen niet geruisloos of pijnloos voor burgers en zorgaanbieders verlopen. Omdat we, naast de bezuinigingen, met het sturingsprincipe van deze wet onbekend juridisch terrein gaan betreden, zijn de financiële risico's voor gemeenten aanzienlijk. In de meicirculaire 2014 is het definitieve macrobudget 2015 gepresenteerd.

Er is afgesproken dat er een sociaal deelfonds voor drie jaar komt waarin de budgetten voor de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet worden ondergebracht. De huidige middelen voor de Wmo huishoudelijke hulp die via een integratie decentralisatie-uitkering beschikbaar zijn gesteld of al sinds lang in de algemene uitkering van het gemeentefonds zijn ondergebracht (hulpmiddelen, woningaanpassingen, welzijn) maken geen onderdeel uit van het sociaal deelfonds. Gemeenten mogen de middelen uit het sociaal deelfonds breed inzetten, maar alleen voor taken uit het sociale domein.

Er is nog onduidelijkheid rond de indexering van het sociaal deelfonds. Voor de jaren 2015 en 2016 hanteert het kabinet een groeipercentage van 1,4% per jaar. Over aanpassingen als gevolg van loon- en prijsbijstelling moeten nog definitieve afspraken worden gemaakt.

Het macrobudget wordt voor 2015 'historisch' verdeeld, aan de hand van het zorggebruik in gemeenten in 2013. In de septembercirculaire gemeentefonds 2014 zal het objectief verdeelmodel bekendgemaakt worden. De verdeling gebeurt dan aan de hand van objectieve kenmerken, zoals het aantal inwoners, het aantal 75-plussers en het medicijngebruik. Vanaf 2016 zal het macrobudget volgens het objectieve verdeelmodel over gemeenten worden verdeeld. Bij de overgang van het historische naar het objectieve verdeelmodel geldt een overgangsregime en een ingroeipad. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over hoe dit ingroeipad er uit gaat zien en wat de looptijd zal zijn.

De komende jaren zal duidelijk worden of gemeenten met de Wmo 2015 de beoogde doelstellingen kunnen bereiken met het beschikbare budget. Voldoende beleidsvrijheid en een ontschot budget voor het hele sociale domein zijn van groot belang voor gemeenten om de opgave te realiseren. Wij adviseren gemeenten de budgetten goed te monitoren en te sturen op financiële beheersbaarheid.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop and a smaller loop above it, with a short horizontal line extending to the right.

J. Kriens
Voorzitter Directieraad